

آزمون شماره (۱۲)

جمعه

۱۴۰۴/۰۹/۲۱

دفترچه
شماره ۱آزمون‌های سراسری
کاج

گزینه درستی را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴

یازدهم انسانی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤالاتی که باید پاسخ دهید: ۱۰۰	مدت پاسخگویی: ۱۰۵ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال	مدت پاسخگویی
۱	ریاضیات	۱۵	۱	۲۰ دقیقه
۲	علوم و فنون ادبی	۱۵	۱۶	۱۵ دقیقه
۳	زبان عربی	۱۵	۳۱	۱۵ دقیقه
۴	تاریخ	۱۰	۴۶	۱۰ دقیقه
۵	جغرافیا	۱۰	۵۶	۱۰ دقیقه
۶	جامعه‌شناسی	۱۰	۶۶	۱۰ دقیقه
۷	فلسفه	۱۵	۷۶	۱۵ دقیقه
۸	روان‌شناسی	۱۰	۹۱	۱۰ دقیقه

ریاضیات

۱- کدام گزینه متن زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«جدول ارزشی یک گزاره مرکب متشکل از ۵ گزاره ساده»

(۱) ۲۵ ردیف دارد.

(۳) ۱۶ ردیف دارد که در آن ارزش گزاره‌ها متفاوت است.

۲- هم‌ارز منطقی گزاره $(p \vee q) \wedge \sim (p \wedge q)$ کدام است؟

(۱) $p \Leftrightarrow q$

(۲) $\sim (p \Leftrightarrow q)$

(۳) $p \Rightarrow q$

(۴) $\sim (p \Rightarrow q)$

۳- کدام یک از هم‌ارزی‌های زیر درست نوشته شده است؟

(۱) $p \wedge (p \vee q) \equiv p$

(۲) $p \Rightarrow q \equiv p \vee q$

(۳) $\sim (p \Leftrightarrow q) \equiv \sim p \Leftrightarrow \sim q$

(۴) $(p \Rightarrow \sim q) \equiv (\sim p \Rightarrow \sim q)$

۴- اگر گزاره‌های $p \Leftrightarrow q$ و $p \vee q$ درست و r گزاره‌ای دلخواه باشد، در مورد ارزش $r \wedge (\sim p \vee (p \Leftrightarrow \sim q) \wedge q)$ کدام گزینه درست است؟

(۱) همواره نادرست است.

(۲) همواره درست است.

(۳) به ارزش r بستگی دارد.

(۴) با $\sim r$ هم‌ارز است.

۵- ارزش کدام یک از گزاره‌های مرکب زیر به ارزش گزاره‌های ساده تشکیل دهنده آن بستگی دارد؟

(۱) $p \vee \sim p$

(۲) $\sim q \wedge q$

(۳) $r \Leftrightarrow \sim r$

(۴) $s \Rightarrow \sim s$

۶- کدام گزینه استدلال قیاس استثنایی زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

مقدمه ۱: اگر n عددی طبیعی و زوج باشد، آن‌گاه n^2 نیز زوج است.

مقدمه ۲:

نتیجه: ۱۶ عددی زوج است.

(۱) $n = 2$

(۲) $n = 4$

(۳) $n = -2$

(۴) $n = -4$

۷- نتیجه کدام استدلال با سایرین متفاوت است؟

(۱) a مضرب ۲ است $\Rightarrow a$ مضرب ۴ باشد: مقدمه ۱

۶۴ مضرب ۴ است: مقدمه ۲

$\therefore$ ۶۴ مضرب ۲ است

(۲) $a < b \Rightarrow a - 5 < b - 5$: مقدمه ۱

$5 < 8$: مقدمه ۲

$\therefore 0 < 3$

(۳) $x = 2 \Rightarrow x^2 = 4$: مقدمه ۱

$a^2 = 4$: مقدمه ۲

$\therefore a = 2$

(۴) $0 < a < 1 \Rightarrow a > a^2$: مقدمه ۱

$0 < \frac{1}{4} < 1$: مقدمه ۲

$\therefore \frac{1}{4} > \frac{1}{16}$

۸- چه تعداد از استدلال‌های زیر دارای خطا می‌باشند؟

الف) یک دایره به شعاع ۳ داریم. اگر شعاع دایره را ۲ برابر کنیم، مساحت آن ۴ برابر می‌شود.

ب) $x^2 - 6x = 0 \xrightarrow{+x} \frac{x(x-6)}{x} = \frac{0}{x} \Rightarrow x-6=0 \Rightarrow x=6$

ج) $\frac{x}{2} - \frac{x+1}{5} = \frac{5x-2x+2}{10} = \frac{3x+2}{10}$

د) اگر $a \leq b$ باشد، مقدار $an^2 \leq bn^2$ می‌باشد. ($n \neq 0$)

ه) $\frac{a^2-9}{(a-3)^2} - 1 = 0 \Rightarrow \frac{a^2-9}{a^2-9} - 1 = 0 \Rightarrow 1-1=0 \Rightarrow 0=0$

(۲) ۲

(۳) ۳

(۴) ۴

(۱) ۱

۹- نماد ریاضی «مجموع معکوس‌های دو عدد صحیح از مکعب مجموع آن‌ها ۳ واحد کوچک‌تر است» در کدام گزینه به درستی نوشته شده است؟

$$\frac{1}{x+y} > (x+y)^3 - 3 \quad ; x, y \in \mathbb{Z} \quad (2)$$

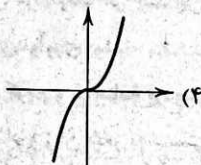
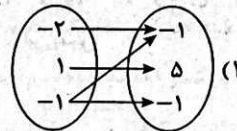
$$\frac{1}{x} + \frac{1}{y} = x^3 + y^3 + 3 \quad ; x, y \in \mathbb{Z} \quad (1)$$

$$\frac{1}{x} + \frac{1}{y} = (x+y)^3 - 3 \quad ; x, y \in \mathbb{Z} \quad (4)$$

$$\frac{1}{x+y} = x^3 + y^3 + 3 \quad ; x, y \in \mathbb{Z} \quad (3)$$

۱۰- کدام یک از روابط زیر نمایش یک تابع نمی‌باشد؟

$$\{(-2, 10), (-1, 3), (0, -2), (5, -5)\} \quad (2)$$

x	3	-1	1	3
y	4	0	5	3

۱۱- اگر $A = \{-1, 0, 1, 2\}$ و $f: A \rightarrow B$ باشد، کدام گزینه برد این تابع است؟
 $f(x) = x^2 - 3$

$$\{-3, -2, 1\} \quad (4)$$

$$\{3, -2, -1\} \quad (3)$$

$$\{-3, 2, 1\} \quad (2)$$

$$\{-3, 2, -1\} \quad (1)$$

۱۲- کدام گزینه در مورد تابع ثابت نادرست است؟

(۱) در حالت کلی، تابع ثابت فقط به ازای یک مقدار ورودی تعریف می‌شود.

(۲) اگر $f(x) = ax + b$ ضابطه یک تابع ثابت باشد، آن‌گاه $a = 0$ می‌باشد.

(۳) نمودار آن یک خط موازی با محور x هاست.

(۴) برد تابع همواره تک عضوی است.

۱۳- اگر رابطه $\{(a^2 - 1, 4), (b^2, c), (c, d), (5, b+2), (-1, a^2+1)\}$ نمایش یک تابع ثابت باشد، مجموع اعضای دامنه این تابع کدام است؟

$$-14 \quad (4)$$

$$14 \quad (3)$$

$$10 \quad (2)$$

$$-10 \quad (1)$$

۱۴- اگر تابع $f(x) = 3x + k - (2k+5)x$ ثابت باشد، حاصل $f^2(k) - f(k)$ کدام است؟

$$-2 \quad (4)$$

$$2 \quad (3)$$

$$1 \quad (2)$$

$$-1 \quad (1)$$

۱۵- نمودار تابع ثابت $f(x) = k$ محور y ها را در قسمت مثبت قطع می‌کند. اگر رابطه $f^2(c) = 16f(a^2 - b^2) = 32f(a)f(b)$ برقرار باشد، چند

مقدار برای k وجود دارد؟

$$(4) \text{ هیچ مقدار}$$

$$3 \quad (3)$$

$$2 \quad (2)$$

$$1 \quad (1)$$

علوم و فنون ادبی

۱۶- کدام مورد از «ویژگی‌های زبانی سبک عراقی» است؟

(۱) چهارچوب زبان با تغییر سبک از خراسانی به عراقی، تغییر کرد و مختصات جدید یافت.

(۲) بعد از حمله مغول و خدشه دار شدن غرور و احساسات ملی ایرانیان، نیاز به سخنان آرامبخش و توجه به امور اخروی بیشتر می‌شود.

(۳) درهم آمیختگی مختصات نو و کهن

(۴) جایگاه «تخلص» در انتهای غزل تثبیت شد.

۱۷- انتساب چند اثر به پدیدآورنده آن درست ذکر شده است؟

(جامع التواریخ: خواجه رشیدالدین فضل‌الله)، (فیه ما فیه: مولانا جلال‌الدین بلخی)، (عشاق‌نامه: خواجه کرمانی)، (جمشید و خورشید:

سلمان ساوجی)، (صدپند: ابن‌یمین)، (تحفة الاحرار: نظامی گنجه‌ای)، (محاكمة اللغتين: امیرعلیشیر نوایی)

$$(4) \text{ پنج}$$

$$(3) \text{ چهار}$$

$$(2) \text{ سه}$$

$$(1) \text{ دو}$$

۱۸- هر یک از ویژگی‌های زیر به ترتیب، مربوط به کدام شخصیت ادبی است؟

(الف) از نثرنویسان قرن هفتم که اطلاعات فراوانی درباره تاریخ مغول کسب کرد.

(ب) در غزل او، فرهنگ گذشته ایران با همه کمال ایرانی - اسلامی خود رخ می‌نماید.

(ج) کتابی به شیوه تذکرة الاولیای عطار و کتابی به پیروی از نظامی سرود.

(د) وی در شعر خود قناعت‌پیشگی و بی‌اعتباری دنیا را مورد تأکید قرار می‌دهد.

(۲) حمدالله مستوفی - حافظ - سلمان ساوجی - عبید زاکانی

(۱) عطاملک جوینی - حافظ - جامی - ابن‌یمین

(۴) حمدالله مستوفی - حافظ - جامی - ابن‌یمین

(۳) عطاملک جوینی - سعدی - امیرعلیشیر نوایی - ابن‌یمین

۱۹- کدام گزینه با توجه به «تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی» نادرست است؟

(۱) در عهد جانشینان تیمور، ادبیات رونقی تازه گرفت هر چند این رونق، بنیادی نبود.

(۲) کتاب‌های تحقیقی قرن نهم عمدتاً دارای نوآوری بود.

(۳) در زمان بایسنقر میرزا هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند.

(۴) در قرن هشتم قصیده‌سرایی از رونق افتاد و زبان شعر به سستی گرایید.

۲۰- کدام موارد «همگی» بیانگر «ویژگی‌های فکری شعر» در قرن‌های «هفتم - هشتم - نهم» است؟

(الف) توجه به صفا و پالایش درون و برتری عشق بر عقل

(ب) رواج غزل عارفانه و عاشقانه

(ج) متعالی شدن مقام معشوق تا آن‌جا که گاه با معبود یکی می‌شود.

(د) باور به اختیار و اراده

(۱) «الف» - «ب»

(۲) «الف» - «ج»

(۳) «ب» - «د»

(۴) «ب» - «ج»

۲۱- «ویژگی‌های ادبی شعر سبک عراقی» در همه ابیات مشهود است؛ به جز

(۱) مدام مستم چون ریخت ساقی جنت

(۲) ز دست هستی خود سر نبردی سیف فرغانی

(۳) چهارپایی کش پیکر از هنر هموار

(۴) چه می‌گویی تو ای عطار آخر

شراب عشق توام در دل چو جام رقیق

اگر زنجیر عشق تو نبودی پای گیر دل

نگارگر ننگار چو او به خامه نگار

به عالم در چو تو گوینده نبود

۲۲- کدام ابیات با توجه به «ویژگی‌های فکری» در یک سبک قرار می‌گیرند؟

(الف) خوار که کردت به پایگاه شه و میر

(ب) عشق سرمست است و می‌گوید به آواز بلند

(ج) بانگ جوشیدن می باشدمان

(د) دیده‌ام تا بر رخ آن گل عذار افتاده است

در طلب خواب و خور جز این تن خوشخوار

ما به جانان واصلیم آن عقل سرگردان کجاست؟

نالۀ بر ربط و طنبور و رباب

اشک سرخم بر رخ زرد آشکار افتاده است

آسوده و فردیم، هم از دانه، هم از دام

(ه) دنیا همه دام است و درو دانه تزویر

(۱) «الف» - «ج» - «د»

(۲) «الف» - «ب» - «ج»

(۳) «ج» - «د» - «ه»

(۴) «ب» - «د» - «ه»

۲۳- همه گزینه‌ها «ویژگی زبانی نثر سبک عراقی» هستند؛ به جز

(۱) بازنویسی کتاب‌های مشکل به زبان ساده

(۳) درسی کردن عرفان و شرح اصطلاحات پیچیده

۲۴- در همه ابیات «تشبیه بلیغ اضافی» وجود دارد؛ به جز

(۱) پیر ازرق پوش را دامن پر از دُر و گهر

(۲) دانند رفیقان که ره دور و دراز است

(۳) ز خورشید جمال او به هر وصفی که گویم

(۴) گر سخن تند کند راهرویی در ره عشق

لیکن از رنگ شفق یاقوت بودش در کنار

از کوچه مقصود به بازار تما

همه ذرات می‌گویند شهدنا بعد آمنة

چون ز مستان خراب است، مسلم دارش

(۲) تاریخ‌نویسی به اسلوب ساده

(۴) سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات

(۱) می‌تپد مرغ دلم در سینه چون سیل، طبیب
(۲) که می به ساغر من بی تو می‌کند زهری
(۳) افسر سلطان گل جانب بستان رسید
(۴) از بس به دیده دل، دریای خون زند جوش

نقشش به حرام از خود، صورتگر چین باشد»
از بهر چنین گنجی ویرانه تویی یا ما
صحرای فلک جمله سمن زار من استی
چون این دل هر جایی هر جای بسی باشد
چیزی که تو را باید بر خلق حرام است آن

« هر کاو نکنند فهمی زین کلک خیال انگیز
(۱) گویند که گنجی هست اندر دل هر سرمست
(۲) و رگل دهدی چشم مرا ز آن رخ چون باغ
(۳) کس چون تو نشان ندهد در کل جهان لیکن
(۴) جان، که تو را شاید بر خلق فرو نابد

بر ملک کامگار خسرو خسرو نژاد
تیغ به دست این چنین از پی کاری رسید
کیست خبر چیست خبر روز شماری صنما
سنت خاوان بود ز آمده غم داشتن

(۱) این شدن و آمدن فرخ و فرخنده باد
(۲) بیهده ابرش نتاخت این طرف آن ترک مست
(۳) خواه شب و خواه سحر نیستم از هر دو خیر
(۴) همّت دوزان بود شاد به قسمت شدن

ما طالب یاریم، نه وابسته اغیار
سودی نکند زهد تو با دلبر عیار»

«در غار جهان، کان همه سرمایه سوداست
رو عشق به دست آر و یقین دان که درین راه
(۱) در ایات یک «تشبیه بلیغ اضافی» وجود دارد.

(۲) «ویژگی‌های فکری سبک عراقی» در ابیات دیده می‌شود.

(۳) نشانه‌های هجایی ابیات به صورت «--UU--UU--UU--» است.

(۴) اسات فاقد ویژگی‌های زبانی سبک عراقی است.

به لب آمده است جانها ز مرارت جدایی
در خزان و نوبهار این گلستان افسرده نیست
تیر پیداست ولی شست و کمان ناپیدا
آتیجه از باد خزانگی به چمن می‌گذرد

(۱) بگشا نقاب و آن رو بنما به ما، که ما را
(۲) در وصال و هجر، داغ عشقبازان تازه است
(۳) تا به کی تیر ملامت رسد از هر سویی
(۴) گفتی: از جور فراق که چه به من می‌گذرد

۳۰- مفهوم چند بیت با بیت زیر تناسب دارد؟

«مردم بدم زنده شدم، گریه بدم خنده شدم

(الف) : کف مگذار جام عشق اگر عیش ابد خواهی

(ب) ساقا جام دما دم ده که در سیر طریق

(ج) جذبہ کعبہ بود خاصۂ مردان خدا

(د) عاشقی در چستی و چالاکی است

(ه) مقیم همجو نگین شوبه حلقہ عشاق

دولت عشق آمد و من دولت پاینده شدم»
 کزین می هر که شد سرخوش دگر محزون نخواهد شد
 هر که عاشق و ش نیامد در نفاق افتاده بود
 ورنه هر سست قدم قطع بیابان می کرد
 هر که عاشق نیست گرمی خاکی است
 که غیر حلقه عشاق جمله ممتحن اند

(۴) چہار

(۳) سه

(۲) دو

(۱) یک

زبان عربی (اختصاصی)

■ عین الأنسب في الجواب للترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۳۷ - ۳۱):

۳۱- < ... رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ >

(۱) «پروردگار، ایمان آورده‌ایم پس ما را مورد غفران قرار بده و ما را ببخشای و تویی بهتر از بخشنندگان!»

(۲) «بار الها، ایمان آوردیم پس ما را بیامرز و به ما رحم کن و تو بهترین رحم‌کنندگانی!»

(۳) «خداوند ما ایمان آوردیم پس ما را بیامرز و ما را ببخش زیرا تو خوب‌ترین بخشنندگان هستی!»

(۴) «خدایا، ایمان آوردیم، پس ما را بیامرز و ببخشای و تو بهتر از بخشنندگان هستی!»

۳۲- «وصايا لقمان التي جاءت في القرآن تُعَدُّ من أعظم الحكم و هي تُهدي الطريق الحق إلى الشباب»:

(۱) سفارش‌های لقمان که در قرآن آمده، از بزرگ‌ترین حکمت‌ها به شمار می‌روند و آن‌ها راه حق را به جوانان هدیه می‌دهند!

(۲) وصیت‌های لقمان که در قرآن ذکر شده، از والاترین حکمت‌ها به شمار می‌روند و آن‌ها جوانان را به راه حق رهنمون می‌کنند!

(۳) راهنمایی‌های لقمان که در قرآن آمده‌اند، از بزرگ‌ترین حکمت‌ها است و آن‌ها جوانان را به راه حق هدایت می‌کنند!

(۴) سفارش‌هایی از لقمان را که در قرآن آمده‌اند، از بزرگ‌ترین حکمت‌ها به شمار می‌آورند و آن‌ها به جوان‌ها راه حق را هدیه می‌دهند!

۳۳- «قد يَفْتَشُ المرءُ عن السعادة في الراحة ولكنَّ الكسل لا يؤدي إلا إلى الخسارة»:

(۱) شاید انسان به دنبال سعادت در راحتی باشد اما تنبلی فقط بدبختی را برای ما به ارمغان می‌آورد!

(۲) انسان قطعاً در راحتی در جست‌وجوی خوشبختی است اما تنبلی فقط به زیان منجر می‌گردد!

(۳) انسان گاهی در راحتی به دنبال خوشبختی است ولی تنبلی تنها به خسارت و ضرر منجر می‌شود!

(۴) گاهی انسان در خوشبختی به دنبال راحتی است ولی تنبلی منجر نمی‌شود مگر به زیان و ضرر!

۳۴- عَيْنُ الخطأ:

(۱) كيف يمكن أن يخاف منه و هو يَدْنُو منه؟ چگونه ممکن است از او بترسد در حالی که به او نزدیک می‌شود؟

(۲) كم أصفُ محامدك في حياتي: چقدر ستایش‌های تو را در زندگی خویش وصف کنم!

(۳) و إنْ شكوتُ إلى الطير نَحْنُ في الوكنات: اگر به پرندگان شکایت برم، در لانه‌ها شیون سر می‌دهند!

(۴) الشاعر يحبُّ أن يذوق من كأس الكرامة: شاعر دوست دارد که از باده کرامت بنوشد!

۳۵- عَيْنُ الخطأ:

(۱) لأخي صديق فهامة تحته جميعاً: برادرم دوستی فهمیده دارد که همگی او را دوست داریم!

(۲) إذا جرّبتُ مُجَرَّباً خَلَّتْ بك الندامة: هرگاه آزموده‌شده را بیازمایی، پشیمانی بر تو فرود می‌آید!

(۳) دَعِ العمل نذهب إلى السوق لشراء القميص: کار را رها کن تا برای خریدن پیراهن به بازار برویم!

(۴) كما يَعاقِبُ الأحمق بالسكوت أمامه: همان‌طور که احمق با سکوت در برابرش کیفر داده می‌شود!

۳۶- «و الله ما رأينا حُبّاً بلا ملامة»؛ عَيْنُ الأقرب إلى المفهوم:

(۱) دلدادۀ را ملامت گفتن چه سود دارد / می‌باید این نصیحت کردن به دل‌ستانان

(۲) سینه خواهم شرحه شرحه از فراق / تا بگویم شرح درد اشتیاق

(۳) عاشق از طعنه اغیار چه پروا دارد / آتش از سرزنش خار چه پروا دارد

(۴) ما را به دست خویش بکش کان نوازش است!

۳۷- «چه بسا سکوتی که از سخن گفتن شیواتر است»:

(۱) حين سكوت أبلغ من كلام

(۲) زب سکوت أبلغ من الكلام

(۳) زب صمت بليغ من كلام

(۴) إذ صمت بليغ من الكلام

■ ■ ■ اقرأ النص التالي بدقة ثم أجب عن الأسئلة التالية بما يناسب النص (٣٨ - ٤١):

ليست اللغة العربية و الفارسية لغتين مختلفتين فقط بل هما جسر للتواصل بين ثقافتين كبيرتين مهتمتين في التاريخ. و الفارسية أخذت الكثير من الكلمات و الأفكار من العربية خاصة في الدين و الأدب. و رغم وجود اختلافات في النطق و القواعد هناك تأثير واضح للعربية على الفارسية و هذا يظهر في نصوص تجمع بين اللغتين و تظهر كيف يمكن للغات أن تتبادل الأفكار و الثقافات عبر الزمن.

٣٨ - عَيِّن الخطأ:

- (١) هناك كلمات عربية كثيرة في اللغة الفارسية
(٢) تأثرت الفارسية بالثقافة العربية طول الزمن
(٣) هناك نصوص فارسية تظهر تأثير العربية على الفارسية
(٤) ما تأثرت الفارسية بالعربية إلا في الدين و الأدب

٣٩ - «النقطة المشتركة المهمة بين اللغتين العربية و الفارسية هي»:

- (١) نصوص تجمع بين اللغتين
(٢) أهميتهما في التاريخ
(٣) النطق و القواعد
(٤) الأفكار و الثقافة

■ ■ ■ عَيِّن الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (٤٠ و ٤١):

٤٠ - «مختلفتين - ثقافتين - الكثير - الدين»:

- (١) الكثير: اسم - مذكر - معرب / فاعل و مرفوع
(٢) مختلفتين: اسم - مثنى مؤنث - اسم فاعل (من المزيد الثلاثي) / صفة أو نعت
(٣) الدين: اسم - مفرد (جمعه: الأديان) - معرب / في الدين: جاز و مجرور
(٤) ثقافتين: اسم - مؤنث - معرب / مضاف اليه

٤١ - «واضح - يظهر - تظهر - تتبادل»:

- (١) تظهر: فعل مضارع - مزيد ثلاثي (من باب «إفعال») - مبني للمعلوم / مع فاعله جملة فعلية
(٢) يظهر: فعل مضارع - لازم - للمفرد الغائب / خبر للمبتدأ
(٣) تتبادل: فعل مضارع - للمفرد المؤنث الغائب - مزيد ثلاثي (من باب «مفاعلة») / فاعله «الأفكار»
(٤) واضح: اسم - معرب - مذكر - اسم فاعل / صفة

■ ■ ■ عَيِّن المناسب في الجواب عن الأسئلة التالية (٤٥ - ٤٢):

٤٢ - عَيِّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (١) حَسَبَ كَتَبَ التَّفْسِيرَ لِقَمَانٍ كَانَ عَبْدًا حَبَشِيًّا
(٢) سَتَلَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) عَنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ
(٣) تَبَدُّأَ الْأَشْعَارُ مِنْ خَمْسَةِ وَ سَبْعِينَ أَلْفًا
(٤) مَا أَوْصَى الْمُؤْمِنُ رَبَّهُ بِمِثْلِ الْحُلَمِ

٤٣ - عَيِّن الخطأ:

- (١) اسم فاعل من «تَخَرَّجَ» ← مُتَخَرِّج
(٢) اسم فاعل من «يُدْفَعُ» ← دافع
(٣) اسم فاعل من «يَنْصُرُ» ← ناصر
(٤) اسم فاعل من «يَكْتُمُ» ← كاتم

٤٤ - عَيِّن ما فيه اسم التفضيل و اسم الفاعل معاً:

- (١) لا شك أن سعدى الشيرازي أهم الشعراء في الأدب الفارسي
(٢) جاهد شر الأعداء و هو النفس الأمارة
(٣) أعلى الجبال في إيران تقع في محافظة طهران
(٤) حياة الكاذبين مملوءة بالخوف و الاضطراب

٤٥ - الشخص الذي يحترمه الآخرون هو

- (١) المُحْتَرَم
(٢) المُحْتَرِم
(٣) الاحترام
(٤) المُحَرَّم

تاریخ

۴۶- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب در توصیف کدام نوع از کتاب‌های تاریخی صحیح است؟

- (الف) یکی از گنجینه‌های مهم اطلاعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی و نیز جغرافیایی شهرها و مناطق ایران است.
 (ب) با گسترش آن در میان سلسله‌های محلی، این نوع تاریخ‌نویسی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت.
 (ج) مؤلفان این دسته از آثار، رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی را تا زمان حیات خود ثبت و ضبط می‌کردند.
 (د) مؤلفان عموماً به اشاره فرمانروا، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه، توصیف و ثبت و ضبط می‌کردند.

(۱) تاریخ‌های منظوم - تاریخ‌های سلسله‌ای - تاریخ‌های محلی - تاریخ‌های عمومی

(۲) تاریخ‌های محلی - تاریخ‌های عمومی - تاریخ‌های سلسله‌ای - تکی‌نگاری

(۳) تاریخ‌های منظوم - تکی‌نگاری - تاریخ‌های عمومی - تاریخ‌های محلی

(۴) تاریخ‌های محلی - تاریخ‌های سلسله‌ای - تاریخ‌های عمومی - تکی‌نگاری

۴۷- با توجه به شیوه تاریخ‌نگاری تحلیلی و ویژگی‌های آن کدام عبارت‌ها صحیح است؟

- (الف) برجسته‌ترین آثار نوشته‌شده به این روش تجارب‌الامم ابوعلی مسکویه، تاریخ بیهقی و مروج الذهب مسعودی است.
 (ب) این نوع تاریخ‌نویسی از اواخر قرن سوم هجری متداول شد.

- (ج) در این روش، مورخ، با بررسی موشکافانه تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، آثار آن واقعه را تفسیر می‌کند.
 (د) از معایب این سبک تاریخ‌نگاری این است که نویسندگان، هیچ نقد و نظری درباره درستی و نادرستی خبر ارائه نمی‌دهند.

(۱) الف - ج

(۲) ب - د

(۳) الف - د

(۴) ب - ج

۴۸- چه تعداد از عبارت‌های زیر درباره مقام و منزلت زن در نظام اجتماعی عربستان پیش از اسلام درست است؟

- (الف) زن از مقام و منزلت پایینی برخوردار بود.

- (ب) با فرزند پسر، نام و عزت و شرافت قبیله حفظ می‌شد.

- (ج) مردان قبیله فقط به پدران خود افتخار می‌کردند نه مادران.

- (د) قرآن به موقعیت حقارت‌آمیز زن در میان اعراب جاهلی اشاره فرموده است.

(۱) ۳

(۲) ۴

(۳) ۲

(۴) ۱

۴۹- در کدام مورد تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) سال وفود یا اسلام آوردن قبیله‌ها

- (ب) انتصاب اسامه بن زید به فرماندهی سپاه از سوی پیامبر

- (ج) نزول سوره بقره

- (د) دعوت سران امپراتوری‌های بزرگ به اسلام از سوی پیامبر

(۱) ب - الف - ج - د

(۲) ج - ب - الف - د

(۴) د - ب - الف - ج

(۳) ب - الف - ج - د

۵۰- مهم‌ترین موضوعاتی که جامعه اسلامی در عصر خلفای نخستین با آن‌ها روبه‌رو شد، کدام است؟

- (الف) تثبیت اسلام در خارج از شبه جزیره عربستان

- (ب) اداره حکومت

- (ج) جانشینی پیامبر (ص)

- (د) فتوحات مسلمانان در داخل شبه جزیره

(۱) الف - ب

(۲) ب - ج

(۳) الف - د

(۴) ج - د

- ۵۱- دو گزاره زیر به ترتیب به کدام گروه از مخالفان حکومت ابوبکر بن ابی قحافه اشاره دارند؟
 (الف) کسانی که ابوبکر را به عنوان خلیفه پیامبر (ص) قبول نداشتند.
 (ب) گروه‌هایی از قبایل عربستان، که در سال‌های پایانی زندگانی رسول خدا (ص) و پس از گسترش قدرت مسلمانان، اسلام آورده بودند.
 (۱) مرتدان - معترضان (۲) معترضان - پیامبران دروغین (۳) مرتدان - پیامبران دروغین (۴) معترضان - مرتدان
- ۵۲- کدام موارد درباره دوران خلافت ابوبکر (۱)، عمر (۲) و عثمان (۳) درست است؟
 (الف) تا حدودی مراقب بود که عدالت را میان افراد و گروه‌های مختلف مسلمان رعایت کند.
 (ب) در زمان او درآمدهای فراوانی از سرزمین‌های ثروتمندی که فتح شده بود به خزانه مسلمانان در مدینه سرازیر شد.
 (ج) از هر دو گروه مهاجر و انصار افرادی را به سمت‌های فرماندهی سپاه و حکومت شهرها و نواحی مختلف قلمرو خود برگزید.
 (د) برخی سیاست‌های وی باعث تشدید اختلاف و اوج گرفتن مجدد تعصبات طایفه‌ای و قبیله‌ای درون جامعه اسلامی شد.
 (۱) «الف» و «ج» از وجوه مشترک دوره خلافت (۲) و (۳) و «ب» و «د» از ویژگی‌های دوران حکومت (۱) است.
 (۲) «ب» از وجوه مشترک دوره خلافت (۲) و (۳)، «الف» و «ج» از ویژگی‌های دوره خلافت (۱) و «د» از ویژگی‌های دوره خلافت (۲) است.
 (۳) «د» از ویژگی‌های دوره حکومت (۳)، «الف» و «ج» از ویژگی‌های دوره خلافت (۱) و «ب» از ویژگی‌های دوره خلافت (۲) و (۳) است.
 (۴) «ب» و «د» از ویژگی‌های دوره حکومت (۳) و «الف» و «ج» از وجوه مشترک دوره خلافت (۱) و (۳) است.
- ۵۳- محقق به پژوهش درباره فتوحات مسلمانان و گسترش اسلام پرداخته است؛ کدام مورد درباره نتایج پژوهش او درباره «فتح شام» درست است؟
 (۱) این منطقه هنگام حمله اعراب مسلمان، زیر سلطه امپراتوری روم غربی بود.
 (۲) در زمان حمله اعراب بسیاری از ساکنان بومی منطقه شام، پیرو دین اسلام شده بودند.
 (۳) ابوبکر در اواخر خلافت خود، چندین سپاه را به سوی منطقه شام فرستاد.
 (۴) سرزمین شام، به عنوان نقطه اتصال زمینی و دریایی دو قاره آسیا و آفریقا، از مراکز مهم نیروی دریایی امپراتوری روم به شمار می‌رفت.
- ۵۴- کدام مورد از جمله نتایج سیاسی - نظامی «فتح مصر» برای مسلمانان به شمار می‌آید؟
 (الف) از بین رفتن سلطه و نفوذ سیاسی - نظامی امپراتوری روم شرقی در آن سرزمین
 (ب) در امان ماندن شام از خطر هجوم رومیان
 (ج) مهیا شدن زمینه برای پیشروی مسلمانان در دیگر مناطق آسیا
 (د) شکل‌گیری و شکوفایی تمدن اسلامی
 (۱) ج - د (۲) الف - ج (۳) ب - د (۴) الف - ب
- ۵۵- به ترتیب هر یک از آثار و پیامدهای فتوحات در زمان خلفای نخستین که در زیر بیان شده، مربوط به کدام عرصه است؟
 (الف) مردمان و اقوام مختلفی که زبان و فرهنگ متفاوتی با اعراب داشتند، تحت حکومت آنان قرار گرفتند.
 (ب) اعراب، درآمدهای مالیاتی سرزمین‌های فتح شده را در اختیار خود گرفتند.
 (ج) به دنبال این پیروزی‌های نظامی، قلمرو خلافت گسترش زیادی یافت.
 (د) دین اسلام به سرزمین‌های جدید معرفی شد.
 (۱) سیاسی - اقتصادی - سیاسی - فرهنگی (۲) فرهنگی - سیاسی - اقتصادی - فرهنگی
 (۳) سیاسی - سیاسی - فرهنگی - سیاسی (۴) فرهنگی - اقتصادی - سیاسی - فرهنگی

جغرافیا

- ۵۶- ویژگی اصلی هر ناحیه چیست و انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه به چه موردی بستگی دارد؟
 (۱) تمایز هر ناحیه جغرافیایی از سایر بخش‌های پیرامون خود - میزان پیوستگی و هماهنگی میان اجزای محیط
 (۲) وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن - نوع رابطه عوامل انسانی با محیط جغرافیایی
 (۳) تمایز هر ناحیه جغرافیایی از سایر بخش‌های پیرامون خود - حدود و مرزهای هر ناحیه
 (۴) وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن - هدف مطالعه و تحقیق جغرافی دان

۵۷- کدام یک از مثال‌های زیر منطبق بر مفهوم «نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند» است؟

(الف) برپایی بازارهای شناور در بانکوک و فروش اجناس در قایق بر روی رودخانه اصلی شهر

(ب) احداث تونل و پل برای عبور قطار در نواحی کوهستانی و برفگیر سوئیس

(ج) برگزاری اجلاس سران ایران و جهان عرب در دوحه

(د) استفاده از صفحه‌های خورشیدی برای تأمین برق در سمنان

(۴) الف - ج

(۳) ج - د

(۲) ب - د

(۱) الف - ب

۵۸- با توجه به پراکندگی مراکز فشار در سطح زمین، به ترتیب در نواحی «استوا، قطب‌ها، جنب حاره و ناحیه معتدله» کدام یک از مراکز فشار و گردش عمومی جو ایجاد می‌شود؟

(۱) پرفشار - کم‌فشار - پرفشار - فشار زیاد

(۲) پرفشار - فشار کم - فشار کم - کم‌فشار

(۳) کم‌فشار - پرفشار - فشار زیاد - فشار کم

(۴) کم‌فشار - فشار زیاد - فشار کم - فشار زیاد

۵۹- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

(الف) دشت‌ها

(ب) کوه‌ها

(ج) فلات‌ها

(د) تپه‌ها

(۱) کناره‌های «الف» با شیب تند به نواحی پست متصل می‌شود و وسعت «ج» در نواحی مختلف سطح زمین متفاوت است.

(۲) «الف» در میان کوه‌ها یا در کنار سواحل قرار گرفته‌اند و «ج» سرزمین‌های مرتفع و نسبتاً همواری هستند که در کوهستان‌ها محصور بوده‌اند.

(۳) «ب» و «ج» هر دو مرتفع هستند ولی «ج» دارای قله است.

(۴) «د» نسبت به «ب» ارتفاع کم‌تری دارند و از نواحی پیرامون خود کوتاه‌ترند.

۶۰- به ترتیب، کدام مورد جزء نتایج حرکت ورقه‌های سطح زمین طی میلیون‌ها سال نیست و کدام مورد جزء عوامل بیرونی پیدایش و شکل‌گیری ناهمواری‌ها است؟

(۱) ایجاد چین‌خوردگی‌ها - گسل‌ها

(۲) ایجاد رشته‌کوه‌ها - شکست‌های زمین

(۳) ایجاد اشکال کارستی - هوازدگی

(۴) پیدایش کوه‌های آتشفشانی - فرسایش

۶۱- به ترتیب «تغییر ساختمان کانی‌های سنگ‌ها»، «خرد شدن سنگ‌ها در پی رشد ریشه درختان»، «تغییرات سنگ‌های مجاور گیاهان پوسیده» و «خرد شدن سنگ‌ها بر اثر یخ زدن آب در شکاف سنگ‌ها در زمستان» به کدام یک از انواع هوازدگی اشاره دارد؟

(۱) زیستی - فیزیکی - شیمیایی - شیمیایی

(۲) شیمیایی - فیزیکی - زیستی - زیستی

(۳) زیستی - زیستی - فیزیکی - فیزیکی

(۴) شیمیایی - زیستی - زیستی - فیزیکی

۶۲- کدام گزینه‌ها، جاهای خالی عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«سرعت در سنگ‌ها متفاوت است و به عواملی چون و بستگی دارد.»

(۱) هوازدگی - شیب زمین - ارتفاع پوشش گیاهی - زمان

(۲) فرسایش - نوع آب و هوا - نوع پوشش گیاهی - تغییرات شیمیایی سنگ‌ها

(۳) هوازدگی - جنس سنگ‌ها - نوع آب و هوا - زمان

(۴) فرسایش - جنس سنگ‌ها - تغییرات شیمیایی آن‌ها - شیب زمین

۶۳- به ترتیب پاسخ پرسش‌های زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

(الف) دو عامل مهم فرسایش در کوهستان‌ها کدام است؟

(ب) به ترتیب دره‌های V شکل و U شکل به طور معمول در نتیجه کدام عوامل شکل می‌گیرند؟

(۱) باد و فعالیت‌های انسان - آب‌های جاری - فرسایش یخچالی

(۲) آب‌های جاری و یخچال‌ها - فرسایش آبی - فرسایش یخچالی

(۳) باد و فعالیت‌های انسان - فرسایش آبی - امواج دریا و باد

(۴) آب‌های جاری و یخچال‌ها - آب‌های جاری - امواج دریا و باد

۶۴- معمولاً یخچال وقتی ضخامتش به چند متر برسد شروع به حرکت می‌کند و این حرکت به چه عواملی بستگی دارد و به چه میزان است؟

(۱) ۵۰ تا ۸۰ متر - نوع آب و هوا و میزان وزش باد - ۱ سانتی‌متر تا ۸ متر در روز

(۲) ۶۰ تا ۱۰۰ متر - شرایط و دمای هوا - ۱ سانتی‌متر تا ۸ متر در روز

(۳) ۵۰ تا ۸۰ متر - شدت و سرعت وزش باد - ۵۰ سانتی‌متر تا ۵ متر در روز

(۴) ۶۰ تا ۱۰۰ متر - حجم یخچال و دمای هوا - ۵۰ سانتی‌متر تا ۵ متر در روز

۶۵- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

(الف) در کشور سوئیس چند زبان رسمی وجود دارد؟

(ب) بیشترین عوامل وحدت و همگونی در کدام قسمت ناحیه مشاهده می‌شود؟

(ج) بارش‌های بهاری جزء کدام دسته از انواع بارندگی است؟

(د) از جمله بیابان‌هایی که در نتیجه وجود مرکز پرفشار و عدم صعود هوا شکل گرفته، کدام است؟

(۱) سه - مرکز ناحیه - جبهه‌ای - گبی

(۲) چهار - مرزهای ناحیه - کوهستانی - نامیب

(۳) سه - مرزهای ناحیه - سیکلونی - تکه‌ماکان

(۴) چهار - کانون ناحیه - همرفتی - آناکاما

جامعه‌شناسی

۶۶- هر کدام از ما دانسته‌ها، تجربیات و خلقیات ویژه‌ای داریم که افراد دیگر با ما در آن‌ها شریک نیستند که بیانگر می‌باشد و به جهانی که پیش از

انسان‌ها وجود داشته است، می‌گویند. شیوه زندگی اجتماعی انسان‌ها را شکل می‌دهد و محصول انسان‌هاست.

(۱) جهان فرهنگی - جهان فوق طبیعت - هویت - اندیشه و عمل متفاوت

(۲) جهان ذهنی - جهان تکوینی - فرهنگ - آگاهی و عمل مشترک

(۳) جهان فرهنگی - جهان طبیعت - هویت - آگاهی و عمل مشترک

(۴) جهان ذهنی - جهان فرهنگی - فرهنگ - اندیشه و عمل متفاوت

۶۷- به ترتیب با کدام ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب می‌توان:

- از قطبی شدن جهان و پایمال شدن حقوق انسان‌ها جلوگیری کرد؟

- انسان را از قید و بندهایی که مانع رسیدن انسان به کمال می‌شوند، رها کرد؟

- زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول را فراهم آورد؟

- از تفرقه بین جوامع و تباه شدن منابع و امکانات بشر پیشگیری کرد؟

(۱) عدالت - آزادی - تعهد و مسئولیت - عدالت

(۲) عدالت - عدالت - عقلانیت - عقلانیت نوع دوم

(۳) عدالت - آزادی - تعهد و مسئولیت - عدالت

(۴) حقیقت - عدالت - عقلانیت - عقلانیت نوع اول

۶۸- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

(الف) فقدان کدام ویژگی، انسان‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کند؟

(ب) عبارت «هر فرهنگی نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد به وجود می‌آورد» بیانگر چیست؟

(ج) براساس کدام دیدگاه تعامل جهان‌ها، جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند؟

(د) کدام فرهنگ، کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد و کشورهای دیگر را پیرامون آن به خدمت می‌گیرد؟

(۱) عقلانیت - تأثیرات جهان ذهنی بر جهان فرهنگی - دیدگاه اول - فرهنگ سلطه

(۲) تعهد و مسئولیت - تناسب و هماهنگی بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی - دیدگاه دوم - فرهنگ سرمایه‌داری

(۳) تعهد و مسئولیت - تأثیرات جهان فرهنگی بر جهان ذهنی - دیدگاه اول - فرهنگ استبداد

(۴) عقلانیت - تناسب و هماهنگی بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی - دیدگاه دوم - فرهنگ صهیونیسم

۶۹- استعمار در کدام قرن به اوج خود رسید و کدام عبارت در ارتباط با «استعمار نو» درست نیست؟

(۱) قرن بیستم میلادی - در استعمار نو، کشور استعمارگر با اتکا به قدرت اقتصادی خود و از طریق دولت‌های دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد.

(۲) قرن پانزدهم میلادی - کشورهای استعمارگر با استفاده از شرایط مساعدی که در دوره استعمار ایجاد کرده‌اند، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره استفاده می‌کنند.

(۳) قرن نوزدهم میلادی - در استعمار نو، استعمارگران بیش از ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی، از ابزارهای فرهنگی و علمی استفاده می‌کنند.

(۴) نیمه دوم قرن پانزدهم میلادی - دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود، از کودتای نظامی، استفاده می‌کنند.

۷۰- قدرت سیاسی جوامع اسلامی که تا قبل از استعمار، بود، در دوران استعمار، با قدرت استعمارگران پیوند خورد. امت اسلامی

با الهام از و بازگشت به سوی هویت الهی خود، مرحله جدیدی را در آغاز کرده است.

(۱) براساس ارزش‌های جهانی اسلام - در سایه سلطه جهان غرب - انقلاب اسلامی - حفظ وحدت امت اسلامی

(۲) بیشتر قومی و قبیله‌ای - برای تأمین نیازهای فرهنگی و اقتصادی خود - بیداری اسلامی - گسترش فرهنگ جهانی اسلام

(۳) براساس ارزش‌های جهانی اسلام - برای حفظ مرزهای جغرافیایی و سیاسی خود - بیداری اسلامی - حفظ وحدت امت اسلامی

(۴) بیشتر قومی و قبیله‌ای - از طریق سازش با دولت‌های غربی - انقلاب اسلامی - گسترش فرهنگ جهانی اسلام

۷۱- کدام گزینه، مصادیق «الف»، «ب»، «ج» و «د» در جدول زیر می‌باشد؟

عامل جذب گروه‌های مهاجم در فرهنگ اسلامی	هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد.	(الف)	(د)
(ب)	(ج)	مخدوش‌کننده وحدت امت اسلامی	نسل‌کشی اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا

(۱) سازش با دولت‌های غربی - عقاید و ارزش‌های جهانی اسلام - استعمار نو - در اختیار گرفتن بازار و سیاست کشورهای دیگر

(۲) مکاتب و روش‌های غربی - قدرت و غنای فرهنگ اسلامی - استعمار فرانسه - برای تأمین سلطه خود

(۳) نفوذ و سلطه فرهنگ غرب - تلاش و کوشش عالمان مسلمان - استعمار نو - برپا کردن بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ

(۴) ناسیونالیسم و مارکسیسم - عقاید و ارزش‌های جهانی اسلام - استعمار فرانسه - برای تأمین نیازهای اقتصادی غرب

۷۲- دولت‌های استعماری غربی، را تحت نفوذ و سلطه سیاسی خود درآوردند و با تکیه بر بیشتر جوامع اسلامی را مغلوب ساختند. استبداد استعماری به دلیل این‌که در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد، برای تأمین نیازهای جهان غرب،

(۱) بازار و سیاست کشورهای اسلامی - قدرت نظامی و صنعتی خویش - متفکران و روشنفکران - می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.

(۲) بخش‌های مختلف جوامع اسلامی - قدرت اقتصادی و سیاسی خویش - سیاستمداران و دولتمردان - می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.

(۳) بازار و سیاست کشورهای اسلامی - قدرت اقتصادی و سیاسی خویش - متفکران و روشنفکران - چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

(۴) بخش‌های مختلف جوامع اسلامی - قدرت نظامی و صنعتی خویش - سیاستمداران و دولتمردان - چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

۷۳- هریک از عبارت‌ها یا گزاره‌های زیر، به ترتیب با کدام مفاهیم ارتباط دارند؟

(الف) وقتی روشنگری به شناخت حسی و تجربی محدود شود.

(ب) مانع می‌شد تا ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی و ارزش‌های اجتماعی آن به طور کامل آشکار شود.

(ج) زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند در فرهنگ اسلام

(د) پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر است و در این رویکرد، ابعاد معنوی انسان به فراموشی سپرده می‌شود.

(۱) پیدایش نوعی علم تجربی سکولار - تسلط استعمار بر بخش‌های مختلف جوامع اسلامی - انسان - اومانیزم

(۲) وحی و شهود در شناخت حقیقت کنار گذاشته می‌شود - غلبه قدرت‌های هم‌چون سلجوقیان و خوارزمشاهیان - عقل - اومانیزم

(۳) پیدایش نوعی علم تجربی سکولار - غلبه قدرت‌های هم‌چون مغولان و عثمانی - عقل - سکولاریسم

(۴) وحی و شهود در شناخت حقیقت کنار گذاشته می‌شود - تسلط استعمار بر بخش‌های مختلف جوامع اسلامی - انسان - سکولاریسم

۷۴- به ترتیب، در چه شرایطی، بشر، امکان تشخیص خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها را از دست می‌دهد و چه عاملی باعث پیدایش و رشد

پروتستانتیسم شده است و پروتستانتیسم را در کدام دسته سکولار می‌توان قرار داد؟

- (۱) بحران معرفت‌شناختی - رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد دینی و معنوی جهان - سکولاریسم پنهان
- (۲) چالش فقر و غنا - توجیه دنیوی و این جهانی هنجارها و رفتارهای دینی دینداران - سکولاریسم پنهان
- (۳) بحران معرفت‌شناختی - عدم توجه به سلوک‌های معنوی، مکاشفات و مشاهدات الهی انسان - سکولاریسم آشکار
- (۴) چالش فقر و غنا - قرار دادن بخش‌هایی از باورهای معنوی و دینی در خدمت اهداف دنیوی و این جهانی - سکولاریسم آشکار

۷۵- با توجه به روشنگری غرب، در کدام گزینه، دوره زمانی و ویژگی‌های مربوط به پیامد ذکرشده درست نیست؟

- (۱) بحران معرفت‌شناختی: پایان قرن بیستم، افول تجربه‌گرایی و نفی تجربه
- (۲) دانش ابزاری: قرون نوزدهم و بیستم، حس‌گرایی و نفی عقل
- (۳) بحران معرفت‌شناختی: قرون نوزدهم و بیستم، تجربه‌گرایی و نفی عقل و وحی
- (۴) دئیسم: قرون هفدهم و هجدهم، عقل‌گرایی و نفی وحی

فلسفه

۷۶- کدام گزینه مراحل تفکر و اندیشه‌ورزی را به درستی نشان نمی‌دهد؟

- (۱) کند شدن سرعت گواشی همراه - چراگوشی کند شده است؟ - حافظه پُر باعث کندی می‌شود - پاک کردن برنامه‌های بلااستفاده، سرعت را افزایش می‌دهد.
- (۲) کاهش جمعیت زنبورها در طبیعت - چرا جمعیت زنبورها کاهش یافته است؟ - کشاورزی صنعتی، عامل نابودی زنبورهاست - استفاده از آفت‌کش‌ها ممنوع شود.

- (۳) مشاهده پرواز نامتعارف یک پرنده در آسمان - این پرنده به صورت دایره‌وار پرواز می‌کند - بال راستش آسیب دیده است - حتماً این پرنده سقوط می‌کند.
- (۴) مشاهده زرد شدن برگ‌های گیاه آپارتمانی - چرا برگ‌های گیاه زرد شده است؟ - زردی برگ‌ها شاید از کمی نور باشد - نور کافی دریافت نکرده است.

۷۷- کدام عبارت درست است؟

- (۱) کسانی که به پرسش‌های فلسفی می‌پردازند، تصمیم‌گیری‌هایشان به نتیجه و سرانجام روشنی خواهد انجامید.
- (۲) پاسخ انسان‌ها به پرسش‌های اساسی و بنیادی، شرط لازم و ضروری برای رسیدن به تصمیم‌گیری روشن است.
- (۳) در دست نداشتن پاسخ قانع‌کننده به پرسش‌های بنیادین هستی، مانع نتیجه‌بخش بودن تصمیم‌های انسان می‌شود.
- (۴) همه افراد در حال تمرین تفکر فلسفی هستند، اگر به پرسش‌هایی که به ذهنشان خطور می‌کنند، پاسخ قطعی بدهند.

۷۸- کدام گزینه، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«تفکر فلسفی به تعبیر افلاطون، می‌باشد؛ اما به تعبیر ملاصدرا است.»

(۲) طرح پرسش‌های بنیادین - رسیدن به پاسخ دقیق

(۴) گذر از سایه‌ها - رسیدن به مرحله عالی‌تر فطرت

(۱) توجه به درون غار - عبور از فطرت اول به فطرت ثانی

(۳) روبه‌رو شدن با مجهول - گذر از مجهولات به معلومات

۷۹- کدام عبارت درست است؟

- (۱) تفاوت فلسفه با سایر علوم، حتماً و منحصرأ در موضوع و مسائل آن است، به همین دلیل برخی می‌گویند تمایز علوم به تمایز موضوعات است.
- (۲) سیر تحول معنایی «فلسوف» نشان می‌دهد که معنای تکامل‌یافته «فلسوف» دقیقاً همان چیزی است که سوفیست‌ها در آغاز به آن معروف بودند.
- (۳) تفکر فلسفی، از همان آغازین روزهای حیات هر انسانی، خود را نشان می‌دهد، بنابراین برای فهم فلسفی ضرورتی ندارد دانش فلسفه بیاموزیم.
- (۴) روش تفکر در مسئله‌های فلسفی متمایز است، زیرا فقط مسئله‌های فلسفی را با روش قیاسی می‌توان مورد تحقیق قرار داد و به نتیجه رساند.

۸۰- کدام گزاره، به درستی تفاوت بین دو بخش اصلی فلسفه را نشان می‌دهد؟

- (۱) هستی‌شناسی به قوانین عام و کلی حاکم بر وجود می‌پردازد، اما معرفت‌شناسی امکان و ابزار شناخت آن وجود را بررسی می‌کند.
- (۲) معرفت‌شناسی به توصیف ساختار هستی می‌پردازد، در حالی که هستی‌شناسی، اعتبار عقل و حواس در کسب شناخت را می‌سنجد.
- (۳) معرفت‌شناسی شناخت جنبه‌های غیرمادی هستی را مطالعه می‌کند، اما هستی‌شناسی تنها وجود مادی را مورد بحث قرار می‌دهد.
- (۴) هستی‌شناسی به بررسی قوانین حاکم بر شناخت انسان می‌پردازد، در حالی که معرفت‌شناسی، ماهیت شناخت را مطالعه می‌کند.

۸۱- این سخن که معرفت به وجود، فرع بر امکان شناخت آن است،
 (۱) نشان می‌دهد پیش از بحث درباره وجود، باید توانایی ذهنمان برای شناختش را سنجید.
 (۲) نشان می‌دهد که پس از بررسی هستی، باید شرایط امکان شناختش را تحلیل کرد.
 (۳) مقدم بر هر نوع بحث فلسفی است و در هستی‌شناسی به آن پاسخ داده می‌شود.
 (۴) تأکید می‌کند که بررسی شناخت وجود، مستلزم تعریف مفهوم شناخت است.

۸۲- کدام عبارت‌ها نشان‌دهنده دیدگاه اصالت فرد است؟

(الف) فرد پیش از جامعه وجود دارد و بنابراین بنیاد جامعه است.

(ب) فرهنگ ملی بر رفتار افراد تأثیر می‌گذارد.

(ج) هیچ واقعیتهایی فراتر از افراد وجود ندارد.

(د) هیچ‌گاه جامعه بدون افراد معنا ندارد.

(۴) ب - ج

(۳) الف - ج - د

(۲) الف - ب - ج

(۱) الف - ب

۸۳- تفاوت در سبک زندگی انسان‌ها در اصل، ناشی از کدام مورد است؟

(۴) حرف‌ها و رفتارهای آنان

(۳) اهداف و غایات آنان

(۲) عقاید و باورهای آنان

(۱) تصمیم‌گیری‌های آنان

۸۴- کدام گزینه، نمونه مناسب‌تری از اندیشیدن فیلسوفانه را نشان می‌دهد؟

(۱) ضرورت حذف تکنولوژی از زندگی به دلیل ترس از وابستگی به آن

(۲) باور به همه اخبار منتشرشده از رسانه‌ها به سبب معتبر بودن آن‌ها

(۳) استفاده روزانه از گوشی همراه به خاطر اعتماد اغلب مردم به آن

(۴) بررسی تأثیرات مثبت و منفی فضای مجازی بر روابط انسانی

۸۵- ویژگی‌های «افراد گرفتار در عادات‌های غیرمنطقی» موجود در جامعه، در کدام گزینه به درستی بیان نشده است؟

(۱) در ابتدا افکار و عقایدی را می‌پذیرند که پشتوانه عقلی و منطقی محکمی ندارند.

(۲) عقاید اکثر آنان بر اثر مرور زمان و یا انتقال از نسلی به نسل بعد پذیرفته شده‌اند.

(۳) در ابتدا سخنان متفکران را نمی‌پذیرند و دیدگاه آنان را باطل و انحرافی می‌نامند.

(۴) هیچ‌یک از آنان، حاضر نیستند عقاید باطل خود را کنار بگذارند و به حقیقت رو آورند.

۸۶- با توجه به تمثیل غار افلاطون، کدام عبارت درباره «عالم درون غار»، درست است؟

(۱) واقعیت و حقیقت جهان را شامل نمی‌شود.

(۲) تنها بخشی از عالم طبیعت را شامل می‌شود.

(۳) نماد جهان محسوسات و موجودات واقعی است.

(۴) بازتاب کاملی از حقیقت جهان خارج است.

۸۷- کدام عبارت، توصیف درستی از زمان و مکان پیدایش فلسفه ارائه می‌دهد؟

(۱) دانش فلسفه از مکان مشخصی، آن هم در بخشی از سرزمین یونان باستان واقع در غرب آسیای صغیر به نام ایونیا آغاز شد.

(۲) تعیین زمان و مکان دقیق آغاز فلسفه ممکن نیست؛ اما نخستین آثار با زبان فلسفی از یونان باستان به جای مانده است.

(۳) طبق آخرین اطلاعات مورخان، دانش فلسفه از یونان باستان آغاز شد و اکنون تاریخچه کاملی از آن در دسترس است.

(۴) زمان دقیق پیدایش دانش فلسفه، براساس آثار فلسفی باقی‌مانده، شش قرن پیش از میلاد در یونان باستان است.

۸۸- براساس آن‌چه ارسطو درباره فیثاغوریان گفته، مهم‌ترین ویژگی آنان چه بود؟

(۱) آنان برای اولین بار در تاریخ فلسفه، «عدد» را اصل همه چیز دانستند و از واژه «تئوری» برای اولین بار استفاده کردند.

(۲) آنان پیشگامان دانش ریاضی و عامل پیشرفت آن‌اند و ریاضیات را به گونه‌ای خاص با فلسفه و عرفان در هم آمیختند.

(۳) آنان پیشرو در توجه عمیق به ریاضیات و توسعه آن بودند و اصول ریاضی را درباره تمام موجودات صادق می‌دانستند.

(۴) آنان بزرگ‌ترین فیلسوفان ایونی بودند که عقیده داشتند جهان ازلی و ابدی از اعداد و اصول اعداد تشکیل شده است.

۸۹- محتوای کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

- (۱) در عبارت «در یک رودخانه دو بار نمی توان شنا کرد» رودخانه نماد دگرگونی دائمی است.
- (۲) ادراک حسی منبع موثقی برای شناخت حقیقت و هستی لایتغیر نیست و باید به عقل تکیه کرد.
- (۳) «هستی» یک امر واحد ثابت است، و «شدن» برخلاف «بودن» تنها توهمی از حواس است.
- (۴) حقیقت نهایی جهان، امری جاودانه است و ورای مشاهدات حسی، ثابت و ابدی است.

۹۰- کدام نتیجه گیری از دیدگاه سوفیست ها نادرست است؟

- (۱) تضاد در آرا، نشان دهنده ناتوانی فیلسوفان در دستیابی به تفسیر درست از جهان است.
- (۲) اگر حقیقت واحدی وجود داشت، باید در میان آرای فیلسوفان اتفاق نظر وجود می داشت.
- (۳) کثرت و تضاد سخنان اندیشمندان و جهان شناسان، دلیلی بر بیهودگی نظریات آنان است.
- (۴) نظریات گوناگون اندیشمندان زمینه ساز بی اعتمادی مردم نسبت به دانش و اندیشه نمی شود.

روان شناسی

۹۱- کدام گزینه به ترتیب پیرامون متن زیر درست است؟

«علی و عرفان دو محقق دوقلو هستند. آن ها در تحقیق خود، دلایل مؤثر بر بروز اضطراب تحصیلی را بیان کرده اند. علی آینده خوبی را برای نتایج تحقیقاتشان متصور است و عرفان تمامی مراحل تحقیق را مکتوب می کند. این دو نفر در نهایت تصمیم دارند که میزان دقیق اضطراب تحصیلی را در جامعه هدف خود مورد سنجش قرار دهند.»

(۱) حتماً دوقلوهای ناهمسان هستند - هدف دوم علم روان شناسی را بیان کرده اند - فعالیت علی شناخت و فعالیت عرفان رفتار است - باید از پرسش نامه استفاده نمایند.

- (۲) می توانند همسان یا ناهمسان باشند - هدف تبیین را بیان کرده اند - فعالیت علی شناخت و فعالیت عرفان رفتار است - باید از آزمون استفاده نمایند.
- (۳) حتماً دوقلوهای همسان هستند - هدف پیش بینی را بیان کرده اند - فعالیت علی رفتار و فعالیت عرفان شناخت است - باید از مصاحبه استفاده نمایند.
- (۴) می توانند همسان یا ناهمسان باشند - هدف توصیف را بیان کرده اند - فعالیت علی رفتار و فعالیت عرفان شناخت است - باید از مشاهده استفاده نمایند.

۹۲- کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر را به درستی نشان می دهد؟

- قلاب بافی، مهارت حرکتی ظریف و طناب زدن، مهارت حرکتی درشت محسوب می شود.
- توانایی هجی کردن کلمات انگلیسی مربوط به حوزه رشد جسمانی است.
- بروز ترحم تحت تأثیر نظام پردازش های فردی نیست، اما بروز خشم تحت تأثیر آن است.
- افزایش وزن بدن مربوط به رشد جسمانی است اما افزایش وزن مغز جزء این حوزه محسوب نمی شود.
- (۱) ص - غ - غ - غ (۲) غ - ص - ص - ص (۳) غ - ص - ص - ص (۴) ص - غ - غ - ص

۹۳- به ترتیب، هر یک از عبارتهای زیر به کدام نوع پردازش مربوط می شود؟

- طبقه بندی اشعار براساس قصیده، غزل، قطعه و غیره.
- طبقه بندی فیلم ها براساس جنایی، درام، رمانتیک و غیره.
- طبقه بندی ظروف آشپزی براساس تفلون، سرامیک، مسی و غیره.
- طبقه بندی اجناس براساس مرغوب بودن یا بنجل بودن
- طبقه بندی لباس براساس سایز لارج، مدیوم، ایکس لارج و غیره.

- (۱) مفهومی - ادراکی - مفهومی - ادراکی
- (۲) ادراکی - مفهومی - ادراکی - ادراکی
- (۳) مفهومی - ادراکی - ادراکی - مفهومی
- (۴) ادراکی - مفهومی - مفهومی - ادراکی

۹۴- کدام گزینه در مورد رشد شناختی نوجوان درست است؟

- (۱) هر چند فرضیه سازی می کند، اما مبنای استدلال او، واقعیت های ملموس و بیرونی است.
- (۲) توجه او در مقایسه با کودک کلی تر است، اما بهتر می تواند با ضرورت های تکلیف مورد نظر سازگار شود.
- (۳) به دلیل شناخت مبتنی بر هیجان، بر استدلال ها، قضاوت ها و تصمیم هایش اشراق ندارد.
- (۴) در نحوه به کارگیری توانایی های شناختی، پختگی لازم را ندارد که این امر می تواند با پیامدهای ناسازگارانه همراه باشد.

۹۵- به ترتیب، هر یک از عبارت‌های زیر به کدام حوزه رشدی مربوط می‌شود؟

- احسان قضاوت دقیقی پیرامون دیدگاه اخلاقی محسن دارد.

- سعید ترجیح می‌دهد با دوستانش به مسابقه فوتبال برود تا با خانواده.

- نگین برای انتخاب رشته تحصیلی خود، تصمیم درستی می‌گیرد.

- نیلوفر به برخی از دوستانش حسادت می‌کند.

- میترا از انجام اعمال زشت و ناپه‌نجان خودداری می‌کند.

(۲) درک اخلاقی - هیجانی - اجتماعی - درک اخلاقی - اجتماعی

(۱) شناختی - اجتماعی - شناختی - هیجانی - درک اخلاقی

(۴) شناختی - هیجانی - شناختی - درک اخلاقی - درک اخلاقی

(۳) درک اخلاقی - اجتماعی - اجتماعی - هیجانی - اجتماعی

۹۶- بهترین روش جمع‌آوری اطلاعات در هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- بررسی رفتار نوزاد در گهواره

- بررسی نظرات افراد استفاده‌کننده از خدمات یک شرکت بیمه‌ای معتبر

- بررسی سابقه مصرف دخانیات و محکومیت مالی از افراد خواهان استخدام

- اندازه‌گیری میزان انگیزه در دانش‌آموزان

- بررسی عملکرد نواحی عصبی در یک بیمار فلج مغزی

(۱) آزمون - پرسش‌نامه - مصاحبه - پرسش‌نامه - مصاحبه

(۲) مشاهده - مصاحبه - پرسش‌نامه - آزمون - مصاحبه

(۳) مشاهده - پرسش‌نامه - مصاحبه - آزمون - روش‌های مبتنی بر علم اعصاب

(۴) آزمون - مصاحبه - پرسش‌نامه - پرسش‌نامه - روش‌های مبتنی بر علم اعصاب

۹۷- کدام تعریف زیر با بقیه متفاوت است؟

(۱) پیشرفت تحصیلی یعنی معدل امسال نسبت به معدل پارسال، بیشتر باشد.

(۲) سرعت ماشین یعنی اندازه‌گیری کیلومتر بر ساعت.

(۳) هوش یعنی توانایی سازگاری و انعطاف‌پذیری نسبت به محیط.

(۴) تعارض زناشویی یعنی نمره‌ای که از آزمون تعارض به دست می‌آید.

۹۸- کدام گزینه پیرامون روش علمی درست است؟

(۱) موضوعی را که قابل مشاهده نیست، می‌توان با روش تجربی بررسی کرد ولی نمی‌توان درباره آن گزاره تجربی صادر کرد.

(۲) موضوعی را که قابل مشاهده نیست، نمی‌توان با روش تجربی بررسی کرد ولی می‌توان درباره آن گزاره تجربی صادر کرد.

(۳) موضوعی را که قابل مشاهده نیست، می‌توان با روش تجربی بررسی کرد و می‌توان درباره آن گزاره تجربی صادر کرد.

(۴) موضوعی را که قابل مشاهده نیست، نمی‌توان با روش تجربی بررسی کرد و نمی‌توان درباره آن گزاره تجربی صادر کرد.

۹۹- کدام عبارت‌های زیر نادرست هستند؟

الف) کودک بعد از کسب توانایی بلند شدن از وضعیت نشسته، می‌تواند مستقل بایستد.

ب) کودکی که به تازگی به توانایی نشستن با کمک دست یافته، علامت ترس از غریبه‌ها را نیز نشان می‌دهد.

ج) کودک سه ساله دختر تمایل دارد با دختران بازی کند.

د) منظور از رشد در دوره کودکی، از زمان تولد تا ۱۱ - ۱۲ سالگی است.

ه) نشستن مستقل → ایستادن با کمک → نشستن با کمک

(۱) ب - ج - ه (۲) الف - ب - ج - د (۳) ب - ج - د - ه (۴) ج - د - ه

۱۰۰- در مورد فردی که می‌داند رعایت رژیم غذایی متعادل برای سلامتی‌اش مفید است، اما رژیم خوبی را رعایت نمی‌کند، کدام گزینه درست است؟

(۱) شناخت در او شکل نگرفته، اما رشد درک اخلاقی مناسبی دارد.

(۲) شناخت و رشد درک اخلاقی در او وجود ندارد.

(۳) شناخت شکل گرفته در او منجر به باور نشده است.

(۴) شناخت و رشد درک اخلاقی مناسبی دارد.

آزمون شماره (۱۲)
جمعه
۱۴۰۴/۰۹/۲۱

دفترچه
شماره ۲

آزمون‌های سراسر کاج

گزینه درستی را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵
پاسخنامه یازدهم انسانی
دوره دوم متوسطه

برای ورود به
مدرسه مجازی کاج
اسکن کنید.

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤالاتی که باید پاسخ دهید: ۱۰۰	مدت پاسخگویی: ۱۰۵ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال از تا	مدت پاسخگویی
۱	ریاضیات	۱۵	۱	۲۰ دقیقه
۲	علوم و فنون ادبی	۱۵	۱۶	۱۵ دقیقه
۳	زبان عربی	۱۵	۳۱	۱۵ دقیقه
۴	تاریخ	۱۰	۴۶	۱۰ دقیقه
۵	جغرافیا	۱۰	۵۶	۱۰ دقیقه
۶	جامعه‌شناسی	۱۰	۶۶	۱۰ دقیقه
۷	فلسفه	۱۵	۷۶	۱۵ دقیقه
۸	روان‌شناسی	۱۰	۹۱	۱۰ دقیقه

ریاضیات | ۳

(۳) نادرست است. نقیض کردن یکی از دو گزاره در ترکیب دوشروطی کافی است. اگر دو گزاره تشکیل دهنده نقیض شوند، گزاره حاصل هم‌ارز گزاره دوشروطی است. پس طرف دوم هم‌ارزی موردنظر به صورت زیر است:

$$\sim(p \leftrightarrow q) \equiv \sim p \leftrightarrow q \equiv p \leftrightarrow \sim q$$

$$p \leftrightarrow q \equiv \sim p \leftrightarrow \sim q$$

(۴) نادرست است.

درسنامه

نکات:

قانون جذب:
$$\begin{cases} p \wedge (p \vee q) \equiv p \\ p \vee (p \wedge q) \equiv p \end{cases}$$

۲
$$p \leftrightarrow q \equiv \sim p \leftrightarrow \sim q$$

۳
$$\sim(p \leftrightarrow q) \equiv \sim p \leftrightarrow q \equiv p \leftrightarrow \sim q$$

۴
$$p \rightarrow q \equiv \sim p \vee q$$

از درستی $p \leftrightarrow q$ به هم‌ارز بودن p و q می‌رسیم و از درستی $p \vee q$ نتیجه می‌گیریم p و q هر دو درست هستند.

$$r \wedge (\sim p \vee (p \leftrightarrow \sim q) \wedge q) \equiv r \wedge (F \vee (T \leftrightarrow F) \wedge T)$$

$$\equiv r \wedge (F \vee F \wedge T) \equiv r \wedge (F \wedge T) \equiv r \wedge F \equiv F$$

درسنامه

جدول ترکیب گزاره‌ها به صورت زیر است:

p	q	$p \wedge q$	$p \vee q$	$p \rightarrow q$	$p \leftrightarrow q$
T	T	T	T	T	T
T	F	F	T	F	F
F	T	F	T	T	F
F	F	F	F	T	T

پرسش‌های گزیننده: ۴ ۵

(۱) همواره درست است.

(۲) همواره نادرست است.

(۳) همواره نادرست است.

(۴) ارزش این گزاره به ارزش s بستگی دارد:

$$\begin{aligned} s \equiv T: T \Rightarrow F \equiv F \\ s \equiv F: F \Rightarrow T \equiv T \end{aligned} \Rightarrow (s \Rightarrow \sim s) \equiv \sim s$$

درسنامه

• گزاره‌های همیشه درست:

۱
$$(p \vee \sim p) \equiv T$$

۲
$$(p \Rightarrow p) \equiv T$$

• گزاره‌های همیشه نادرست:

۱
$$(p \wedge \sim p) \equiv F$$

۲
$$(p \leftrightarrow \sim p) \equiv F$$

ریاضیات

۲ ۱

یک جدول ارزشی متشکل از ۵ گزاره ساده دارای $2^5 = 32$ ردیف ارزشی می‌باشد و ۱ ردیف وجود دارد که تمام گزاره‌ها دارای ارزش درست می‌باشند، پس گزینه (۲) درست است.

درسنامه

تعداد حالات ارزشی n گزاره ساده از رابطه 2^n محاسبه می‌شود. بدون توجه به تعداد گزاره‌ها همواره در یک سطر ارزش تمام گزاره‌ها درست و در یک سطر دیگر ارزش تمام گزاره‌ها نادرست است. در سایر سطرها جدول حداقل یک گزاره وجود دارد که ارزش آن نسبت به سایرین متفاوت باشد.

۲ ۲

ابتدا به کمک قانون دمورگان داریم:

$$(p \vee q) \wedge \sim (p \wedge q) \equiv (p \vee q) \wedge (\sim p \vee \sim q)$$

به کمک قانون توزیع پذیری داریم:

$$\equiv ((p \vee q) \wedge \sim p) \vee ((p \vee q) \wedge \sim q)$$

دوباره به کمک قانون توزیع پذیری داریم:

$$\equiv (p \wedge \sim p) \vee (q \wedge \sim p) \vee (p \wedge \sim q) \vee (q \wedge \sim q)$$

$$\equiv (q \wedge \sim p) \vee (p \wedge \sim q)$$

به کمک هم‌ارزی‌های $(r \Rightarrow s) \equiv r \wedge \sim s$ و $(r \Rightarrow s) \equiv \sim r \vee s$ داریم:

$$(q \wedge \sim p) \vee (p \wedge \sim q) \equiv \sim (q \Rightarrow p) \vee \sim (p \Rightarrow q)$$

به کمک قانون دمورگان داریم:

$$\sim (q \Rightarrow p) \vee \sim (p \Rightarrow q) \equiv \sim ((q \Rightarrow p) \wedge (p \Rightarrow q))$$

در آخر طبق تعریف ترکیب دوشروطی داریم:

$$\sim ((q \Rightarrow p) \wedge (p \Rightarrow q)) \equiv \sim (p \leftrightarrow q)$$

درسنامه

قوانین مهم ترکیب گزاره‌ها

۱ دمورگان:
$$\begin{cases} \sim (q \vee r) \equiv \sim q \wedge \sim r \\ \sim (q \wedge r) \equiv \sim q \vee \sim r \end{cases}$$

۲ توزیع پذیری:
$$\begin{cases} p \vee (q \wedge r) \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r) \\ p \wedge (q \vee r) \equiv (p \wedge q) \vee (p \wedge r) \end{cases}$$

۳ تبدیل شرطی به فصلی:
$$(p \Rightarrow q) \equiv (\sim p \vee q)$$

۴
$$(p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p) \equiv p \leftrightarrow q$$

۵
$$\sim (p \leftrightarrow q) \equiv p \leftrightarrow q \equiv p \leftrightarrow \sim q$$

پرسش‌های گزیننده: ۱ ۳

(۱) درست است. (قانون جذب)

(۲) نادرست است. در صورتی می‌توان ترکیب شرطی را به ترکیب فصلی تبدیل کرد که مقدم نقیض شود، ولی تالی تغییر نکند. پس طرف دوم هم‌ارزی موردنظر به صورت زیر است:

$$p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q$$

- ۱۲ اگر ابعاد یک شکل هندسی در عددی مثبت مانند k ضرب شود، محیط شکل در همان عدد ولی مساحت در مربع آن عدد ضرب می‌شود.
- ۱۳ در جمع و تفریق عبارات گویا، منفی پشت یک کسر متعلق به تمام جملات صورت (یا مخرج) آن است.
- ۱۴ هنگام تقسیم یک عبارت جبری بر یک مجهول (مثلاً x) باید بررسی کنید که مخرج صفر نشود، زیرا $\frac{\text{عبارت یا عدد}}{\text{صفر}}$ تعریف نشده است.

۴ اگر دو عدد صحیح را x و y در نظر بگیریم، داریم:

$$\frac{1}{x} + \frac{1}{y} = (x+y)^{-3}; x, y \in \mathbb{Z}$$

دوستانه

به کمک راهنمای زیر می‌توان به راحتی عبارت‌ها یا معادله‌ها را به بیان ریاضی نوشت:

A از B، ۳ واحد کم‌تر است: $A = B - 3$

مجموع معکوس‌های دو عدد: $\frac{1}{x} + \frac{1}{y}$

معکوس مجموع دو عدد: $\frac{1}{x+y}$

مکعب مجموع دو عدد: $(x+y)^3$

مجموع مکعب‌های دو عدد: $x^3 + y^3$

- ۱۱ گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) نمایش یک تابع می‌باشند، اما گزینه (۳) تابع نیست زیرا دو مقدار متفاوت به عدد ۳ نسبت داده شده است.

دوستانه

رابطه‌ای می‌تواند تابع باشد که به هر مقدار مستقل (x) دقیقاً یک مقدار وابسته (y) نسبت داده شود.

- ۴ با جایگذاری تمام اعضای مجموعه A (دامنه) در ضابطه f، اعضای مجموعه برد را محاسبه می‌کنیم:

$$f(x) = x^2 - 3$$

$$f(-1) = (-1)^2 - 3 = 1 - 3 = -2$$

$$f(0) = (0)^2 - 3 = 0 - 3 = -3$$

$$f(1) = 1^2 - 3 = 1 - 3 = -2$$

$$f(2) = 2^2 - 3 = 4 - 3 = 1$$

در آخر برد تابع به صورت $\{-3, -2, 1\}$ می‌باشد.

دوستانه

در نمایش ضابطه تابع f به صورت $\{f: A \rightarrow B\}$ مجموعه A همان دامنه تابع است. با جایگذاری اعضا دامنه در $f(x)$ اعضای برد محاسبه می‌شود. توجه

داشته باشید برد یک تابع زیرمجموعه A از مجموعه B است.

- ۶ طبق صورت‌بندی استدلال قیاس استثنایی و با توجه به طبیعی بودن n ، گزینه (۲) درست است.

دوستانه

صورت‌بندی استدلال قیاس استثنایی به صورت زیر است:

$$p \Rightarrow q$$

$$\frac{p}{\therefore q}$$

- ۷ با توجه به صورت‌بندی‌های استدلال قیاس استثنایی و مغالطه، گزینه (۴) مغالطه است و سایر گزینه‌ها استدلال قیاس استثنایی هستند و همواره درست می‌باشند.

دوستانه

استدلال قیاس استثنایی دو صورت‌بندی کلی دارد:

$$\text{الف } p \Rightarrow q$$

$$\frac{p}{\therefore q}$$

$$\text{ب } p \Rightarrow q$$

$$\frac{\sim q}{\therefore \sim p}$$

و صورت‌بندی مغالطه به صورت زیر است:

$$p \Rightarrow q$$

$$\frac{q}{\therefore p}$$

۸ بررسی موارد:

الف) درست است.

ب) نادرست است؛ نمی‌توان طرفین تساوی را بر x تقسیم کرد زیرا نمی‌دانیم $x \neq 0$ است.

$$x^2 - 6x = 0 \Rightarrow x(x-6) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x-6=0 \Rightarrow x=6 \\ x=0 \end{cases}$$

ج) نادرست است؛ منفی پشت کسر در تمام جملات صورت ضرب می‌شود.

$$\frac{x}{2} - \frac{x+1}{5} = \frac{5x-2x-2}{10} = \frac{3x-2}{10}$$

د) درست است.

ه) نادرست است؛ اتحاد مربع دو جمله‌ای به درستی انجام نشده است.

$$(a-3)^2 = a^2 - 6a + 9$$

دوستانه

گاهی در یک استدلال یا اثبات ریاضی دچار خطا می‌شویم. یافتن خطا در یک استدلال برای رفع ایراد آن بسیار مهم است. بررسی موارد زیر به شما کمک می‌کند خطا در استدلال را سریع‌تر پیدا کنید:

- ۱ تنها در صورتی می‌توان طرفین یک نامساوی را در عددی ضرب کنیم که از علامت آن عدد باخبر باشیم. اگر مثبت باشد، جهت نامساوی عوض نمی‌شود و اگر منفی باشد، جهت نامساوی عوض می‌شود.

علوم و فنون ادبی

بررسی گزینه‌ها: ۱۶/۳

- (۱) در سبک عراقی چهارچوب زبان همان چهارچوب فارسی قدیم یعنی زبان سبک خراسانی است که تا حدودی مختصات جدید یافته است.
- (۲) این مورد مربوط به قلمرو فکری است.
- (۳) اساساً مهم‌ترین ویژگی زبانی سبک عراقی درهم آمیختگی مختصات نو و کهن است که گاهی در یک شعر کوتاه نیز در کنار هم دیده می‌شود.
- (۴) این مورد مربوط به قلمرو ادبی است.

بررسی عبارات‌های نادرست: ۱۷/۳

- ۱- عشاق‌نامه: فخرالدین عراقی
- ۲- صدپند: عبید زاکانی
- ۳- تحفة الاحرار: جامی

دروستنامه

شاعران، نویسندگان و آثار آنان (درس یکم و چهارم)		
توضیح	آثار	شاعر یا نویسنده
فیه ما فیه و مجالس سبعة را مولانا گفته و شاگردانش نوشته‌اند.	نظم: ۱- مثنوی معنوی ۲- دیوان شمس	مولانا جلال‌الدین بلخی (معروف به مولوی) قرن ۷
مکاتیب، مجموعه نامه‌های مولانا به قلم خود اوست که سبک نثر او را بهتر نمودار می‌سازد.	نثر: ۱- فیه ما فیه ۲- مجالس سبعة ۳- مکاتیب	
بوستان و گلستان سعدی درس اخلاق و حکمت را می‌آموزند.	نظم: بوستان در قالب مثنوی نثر: گلستان به نثر مسجع	سعدی قرن ۷
سعدی در غزل‌های عاشقانه نیز استاد است.	نظم: عشاق‌نامه در قالب مثنوی نظم و نثر: لمعات	فخرالدین عراقی قرن ۷
این کتاب در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی است.	نثر: مرصادالعباد من المبدأ الی المعاد	نجم‌الدین رازی (معروف به نجم‌دایه) قرن ۷
نثر آن گاهی ساده و گاه دارای سجع و موازنه است.		
این اثر نثری شیوا، آراسته و دل‌انگیز دارد.		

گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) درست می‌باشند، اما گزینه (۱) نادرست است، زیرا در حالت کلی ورودی تابع ثابت هر عددی می‌تواند باشد و خروجی آن فقط یک مقدار خواهد بود.

دروستنامه

ضابطه تابع ثابت به صورت $f(x) = c$ می‌باشد. در ضابطه این تابع باید ضرایب x ، x^2 ، ... صفر باشد و فقط یک عدد ثابت وجود داشته باشد. نمودار این تابع یک خط افقی موازی محور x ها و عمود بر محور y هاست. برد تابع ثابت همواره یک عضو است.

با توجه به زوج مرتب $(a^2 + 1, 4)$ درمی‌یابیم برد تابع به صورت $\{4\}$ می‌باشد، از این‌رو تمام مؤلفه‌های دوم در هر زوج مرتب باید برابر ۴ باشند:

$$a^2 + 1 = b + 2 = d = c = 4 \Rightarrow \begin{cases} b + 2 = 4 \Rightarrow b = 2 \\ a^2 + 1 = 4 \Rightarrow a^2 = 3 \end{cases}$$

پس تابع موردنظر به صورت زیر است:

$$\{(-1, 4), (0, 4), (1, 4), (2, 4)\}$$

در آخر داریم:

$$-1 + 0 + 1 + 2 = 10$$

دروستنامه

در نمایش زوج مرتبی تابع ثابت $f(x) = c$ تمام مؤلفه‌های دوم برابر c می‌باشند؛ به عنوان مثال تابع ثابت $f(x) = 4$ با دامنه $\mathbb{Z}$ به صورت $\{..., (-1, 4), (0, 4), (1, 4), ..., \}$ می‌باشد.

ابتدا ضابطه تابع را ساده‌سازی می‌کنیم:

$$f(x) = (3 - (2k + 5))x + k = (3 - 2k - 5)x + k = (-2k - 2)x + k$$

فرم کلی تابع ثابت به صورت $f(x) = c$ می‌باشد، یعنی ضریب جملات شامل x باید صفر باشد:

$$-2k - 2 = 0 \Rightarrow k = \frac{-2}{-2} = -1$$

$$\Rightarrow f(x) = -1$$

یعنی $R = \{-1\}$ برد تابع است و به‌ازای هر عددی که وارد شود، فقط عدد -1 خارج می‌شود، پس:

$$f^2(-1) - f(-1) = (-1)^2 - (-1) = 1 + 1 = 2$$

با توجه به ضابطه تابع ثابت $f(x) = k$ که $k > 0$ داریم:

$$f(a) = f(b) = f(a^2 - b^2) = f(c) = k$$

$$\Rightarrow 32 \times k \times k = 16 \times k \times k^2 \Rightarrow 32k^2 = 16k^3 \xrightarrow{k \neq 0} \frac{32k^2}{k^2} = 16k \Rightarrow k = 2$$

(چون نمودار محور y ها را در قسمت مثبت‌ها قطع می‌کند، پس $k \neq 0$ است.) بنابراین تنها یک مقدار برای k وجود دارد.

عظامک جوینی قرن ۷	نثر: تاریخ جهانگشا نثر آن مصنوع و دشوار است. این اثر در شرح ظهور چنگیز، احوال و فتوحات او، تاریخ خوارزمشاهیان، فتح قلعه‌های اسماعیلیه و حکومت جانشینان حسن صباح است.
خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی قرن ۷	نثر: جامع التواریخ اقدام مهم فرهنگی: عمارت ربع رشیدی «جامع التواریخ» نثری عالمانه و پخته دارد. «ربع رشیدی» در حکم دانشگاه آن زمان بود.
شمس قیس رازی قرن ۷	نثر: المعجم فی معاییر اشعار العجم نثر این کتاب در مقدمه مصنوع و در اصل کتاب ساده و عالمانه است. این اثر نخستین و مهم‌ترین آثار در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر به شمار می‌رود.
خواجوی کرمانی (غزل‌پرداز) قرن ۸	چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی
ابن‌یمین (شاعر) قرن ۸	قطعات اخلاقی
حافظ (شاعر) قرن ۸	غزل
سلمان ساوجی (شاعر) قرن ۸	نظم: جمشید و مثنوی «جمشید و خورشید» به شیوه خورشید غزل و قصیده داستان‌های نظامی است. سلمان در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشت. قصیده‌های او به سبک عراقی است.
عبید زاکانی (شاعر) قرن ۸	نظم: موش و گربه نثر: ۱- رساله دلگشا ۲- اخلاق‌الاشراف ۳- صدپند در منظومه موش و گربه ناهنجاری‌های اجتماعی به شیوه طنز و تمثیل بیان شده است.
حمدالله مستوفی (مورخ) قرن ۸	نثر: تاریخ گزیده این کتاب تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی‌عباس و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ ه.ق. دربر می‌گیرد.

جامی (شاعر)
قرن ۹
نظم: تحفة الاحرار
نثر: ۱- بهارستان
۲- نفحات الانس
مثنوی «تحفة الاحرار» به پیروی از نظامی است. «بهارستان» به تقلید از گلستان سعدی، «نفحات الانس» به شیوه تذکرة الاولیای عطار

شاه نعمت‌الله ولی
(شاعر)
قرن ۹
دیوان شعر
دیوان شعر او مضامین عرفانی دارد.

دولتشاه سمرقندی
(نویسنده)
قرن ۹
نثر: تذکرة دولتشاه
این اثر به تشویق امیرعلیشیر نوایی نوشته شده است. این اثر شرح احوال حدود صد تن از شاعران ایرانی است.

ملاحسین واعظ کاشفی
قرن ۹
انوار سهیلی
این اثر بازنویسی کلیله و دمنه به زبان ساده است.

شامی
قرن ۹
ظفرنامه
این اثر قدیمی‌ترین تاریخ در مورد تیمور است. نثر آن ساده است.

امیرعلیشیر نوایی
قرن ۹
محاکمة اللغتين
به زبان ترکی

ظهیرالدین بابر
قرن ۹
بابرنامه
به زبان ترکی

۱/۱۸

۲/۱۹

کتاب‌های تحقیقی این دوره عمدتاً سطحی و ادبیات دوره نیز تقلیدی و فاقد نوآوری بود.

۲/۲۰

بررسی عبارات‌های نادرست:

ب) این مورد مربوط به ویژگی‌های ادبی است.
د) در ادبیات سبک عراقی اعتقاد به «قضا و قدر» رواج بیشتری دارد و «باور به اختیار و اراده» در سبک خراسانی رواج داشت.

۳/۲۱

بررسی ویژگی‌های ادبی ابیات سایر گزینه‌ها:

۱) این بیت از یک غزل برگرفته شده - توجه به آرایه‌های بدیع و بیان از جمله ایهام تناسب، تشبیه، مراعات‌نظیر و تلمیح در آن قابل توجه است.
۲) این بیت نیز از یک غزل برگرفته شده. جایگاه تخلص (سیف فرغانی) در آن تثبیت شده است.
۴) این بیت نیز از یک غزل است و تخلص (عطار) در آن مشخص است.

۲۶/۲ تقطیع هجایی بیت صورت سؤال و گزینه‌ها:

هر	کو	ن	ک	ند	فهد	می	زبلا	کل	ک	خ	یا	آن	گیز
نق	شش	پ	خ	را	مر	خد	صو	رت	گ	ر	چیر	با	شد
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-

نویس: (ی) در واژه (خیال) کوتاه است.

(۱)

گو	ین	د	ک	گن	جی	هس	تن	در	د	ل	هر	سر	مست
از	به	ر	چ	نیلا	گن	جی	وی	را	ن	ث	بی	یا	ما
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-

(۲)

ور	گل	د	ه	دی	چش	م	م	را	زان	ز	خ	چن	باغ
صح	را	ی	ف	لک	جم	ل	س	من	زا	ر	م	نس	تی
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

(۳)

گس	چن	ت	ن	شلا	ند	هد	در	گل	ل	ج	هلا	لی	کن
چن	این	د	ل	هر	جا	بی	هر	جا	ی	ب	سی	با	شد
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-

(۴)

جا	نی	ک	ت	را	شا	ید	بر	خل	ق	ف	رو	نا	ید
چی	زی	ک	ت	را	با	ید	بر	خل	ق	ح	را	مس	تا
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-

۲۷/۳ بررسی نشانه‌های هجایی گزینه‌ها:

(۱)

این	ش	د	ن	آ	م	دن	فر	ز	خ	فر	خن	د	باد
بر	م	ل	ک	کا	م	گار	خس	ز	و	خس	ز	ن	ژاد
-	-	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

نویس: با توجه به این که هر مصراع این شعر به دو بخش مساوی با تکرار وزن بخش اول تقسیم می‌شود، بنابراین در پایان نیم‌مصراع هر هجایی «بلند» به حساب می‌آید.

(۲)

بی	ه	د	اب	ز	ن	تاخت	این	ط	ز	فلا	تر	ک	مست
تی	غ	پ	دس	تیر	چ	نیلا	از	پ	ی	کا	ری	ز	سید
-	-	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

نویس: هجای هفتم در مصراع نخست (تاخت) بلند است.

(۳)

خا	ه	ش	ب	خا	ه	س	خر	نی	س	ت	مز	هر	ز	بر
کی	ست	خ	بر	چی	ست	خ	بر	رو	ز	ش	ما	ری	ص	ن
-	-	U	-	-	U	U	-	-	-	U	U	-	-	U
مفتعلن				مفتعلن				مفتعلن				مفتعلن		

۲۲/۴ در ابیات این گزینه مفاهیم رایج در سبک عراقی به ترتیب ابیات

«برتری عشق بر عقل - غم‌گرایی و برتری معشوق - بی‌اعتباری دنیا» وجود دارد. ابیات (الف) و (ج) با توجه به مفاهیم «پندها و اندرزها با زبان ساده - روحیه شادی‌گرایی» مربوط به سبک خراسانی هستند.

درسنامه

ویژگی‌های فکری شعر سبک عراقی

- تغییر فکر با تأثیرپذیری از مسائل سیاسی و اجتماعی
- متعالی شدن مقام معشوق تا آن‌جا که گاه با معبود یکی می‌شود.
- رواج بیشتر تصوّف
- رواج بیشتر اندیشه‌هایی از جمله بی‌اعتباری دنیا و اعتقاد به قضا و قدر
- پرهیز از زهد ریایی
- توجه به صفا و پالایش درون
- برتری عشق بر عقل

۲۲/۳ گزینه (۳) مربوط به ویژگی‌های فکری نثر سبک عراقی است.

۲۴/۱ در بیت (۱) تشبیه بلیغ وجود دارد ولی (اضافی) نیست.

رنگ شفق به یاقوت.

بررسی «تشبیه بلیغ اضافی» در سایر گزینه‌ها:

(۲) کوچه مقصود - بازار تمنا

(۳) خورشید جمال او

(۴) ره عشق

درسنامه

تشبیه فشرده (بلیغ)

گاهی تشبیه با حذف «وجه شبه و ادات تشبیه» خلاصه می‌شود. این نوع تشبیه «بلیغ» است.

این نوع تشبیه کلام را ادبی‌تر و زیباتر می‌کند.

مثال: تو آن درخت گلی کاعتدال قامت تو / بپرد قیمت سرو بلندبالا را

تو به درخت گل - قامت تو به سرو

• تشبیه فشرده گاه به صورت اضافی (مضاف مضاف‌الیه) به کار می‌رود.

آتش عشق - درخت هوس - آتش آز - غار دنیا

تشبیه فشرده غیراضافی معمولاً به صورت جمله اسنادی هستند.

۲۵/۱ بررسی آرایه تشبیه در گزینه‌ها:

(۱) مرغ دل - دل چون سیل - دام عشق (تشبیه)

(۲) می مانند زهر - گل به خار (تشبیه)

(۳) سلطان گل - لشکر دیماه (تشبیه)

(۴) دریای خون - سیل اشک (تشبیه)

۳۲/۱ ترجمه کلمات مهم: وصایا: سفارش‌ها، وصیت‌ها / تُعَدُّ: به شمار می‌روند / أَكْثَمُ: بزرگ‌ترین / تُهْدِي: هدیه می‌دهند

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) ذکر شده (← آمده؛ ترجمه دقیق کلمات)، والاترین (← بزرگ‌ترین)، رهنمون می‌کنند (← هدیه می‌دهند)
- ۳) راهنمایی‌ها (← سفارش‌ها)، است (← به شمار می‌روند)، هدایت می‌کنند (مانند گزینه ۲)
- ۴) سفارش‌هایی از (← سفارش‌های)، را ... به شمار می‌آورند (← به شمار می‌آیند؛ «تُعَدُّ» مجهول است).

دروغنامه

- ۱) به فعل‌های زیر دقت کنید:
- أَهْدِي، يُهْدِي، إِهْدَاء ← هدیه دادن (باب «إفعال»)
- إِهْتَدِي، يَهْتَدِي، إِهْتِدَاء ← هدایت شدن (باب «افتعال»)
- هَدَى، يَهْدِي، هِدَايَة ← هدایت کردن (ثلاثی مجرد)
- ۲) «تُعَدُّ: به شمار می‌رود» مجهول «تُعَدُّ: به شمار می‌آورد» است.

۳۳/۳ ترجمه کلمات مهم: قَدْ يَفْتَشُ عَنْ: گاهی ... جست‌وجو می‌کند (به دنبال ... است)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) برای ما به ارمغان می‌آورد (← منجر می‌شود)
- ۲) قطعاً (← گاهی)
- ۴) در خوشبختی به دنبال راحتی (← در راحتی به دنبال خوشبختی)

دروغنامه

قد + مضارع ← گاهی / شاید + مضارع

مثال: قَدْ أَذْهَبَ: شاید بروم، گاهی می‌روم

۳۴/۴ باده ← جام / بنوشد ← بچشد

۳۵/۱ فهمیده ← بسیار فهمیده

دروغنامه

اسم مبالغه بر فراوانی صفت دلالت دارد و در ترجمه‌اش از لفظ «بسیار» کمک می‌گیریم:

وَزَّاق: بسیار روزی‌دهنده، ضَبَّار: بسیار بردبار

۳۶/۳ ترجمه عبارت سؤال: «به خدا سوگند ما عشقی بدون سرزنش ندیده‌ایم»

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) مفهوم ← سرزنش عاشق فایده‌ای ندارد.
- ۲) مفهوم ← اشتیاق شدید به محبوب
- ۳) مفهوم ← مشابه عبارت سؤال
- ۴) مفهوم ← نیکو بودن هر چه از عشق رسد، حتی مرگ

(۴)

هم	م	ت	دو	نان	ب	وَد	شا	د	ب	قَس	مَت	ش	دَن
شَن	ن	ت	خا	صان	ب	وَد	زا	م	د	غَم	دا	ش	تَن
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-
	مفتعلن		فاعلن		مفتعلن		فاعلن						

۲۸/۴ بررسی گزینه‌ها:

- ۱) تشبیه بلیغ اضافی: غار جهان
- ۲) ویژگی فکری سبک عراقی: توصیه به عاشقی - برتری عشق - سرزنش زهد ریایی

۳) نشانه‌های هجایی ابیات:

دَر	غا	ر	ج	هان	کان	هـ	م	سَر	ما	ی	ی	سو	داست
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

۴) ویژگی‌های زبانی سبک عراقی:

- ۱- لغات اصیل فارسی قدیم ندارد.
- ۲- وجود لغات عربی (سودا - طالب - اغیار - عشق - یقین - عیار)
- ۳- (در) به جای (اندر)

۲۹/۲ مفهوم مشترک ابیات (۱)، (۳) و (۴): «سختی فراق و جدایی» است.

مفهوم بیت (۲): «عدم تفاوت وصال و هجر» است.

۳۰/۴ مفهوم مشترک ابیات (الف)، (ب)، (د) و (ه): «ارزش‌بخشی

عشق و هر کس عاشق نیست آدم نیست» است.

مفهوم بیت (ج): «لیاقت داشتن برای عشق» است.

زبان عربی (اختصاصی)

■ مناسب‌ترین گزینه را در جواب برای ترجمه یا مفهوم یا تعریب مشخص کن (۳۷ - ۳۱):

۳۱/۲ ترجمه کلمات مهم: خیر الراحمین: بهترین رحم‌کنندگان (بخشنندگان)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) بهتر از (← بهترین؛ «الراحمین» مضاف‌الیه است).
- ۳) «ما» اضافی است، زیرا (← و)
- ۴) بهتر از (مانند گزینه ۱)

دروغنامه

«خَيْرٌ شَرٌّ» می‌توانند اسم تفضیل باشند و اگر مضاف‌الیه بگیرند با «ترین» ترجمه می‌شوند:

خیر الناس من ینفَع الآخَرین: بهترین مردم کسی است که به دیگران سود

مضاف

می‌رساند

زبان عربی (اختصاصی) ۹

■ گزینه مناسب را در پاسخ به سؤالات زیر مشخص کن (۴۵ - ۴۲):

۴۲ ۴ الخَلْمُ (رؤیا) ← الخَلْمُ (صبر)

۴۳ ۲

«يُدْفِعُ» فعل ثلاثی مزید از باب «مُفَاعَلَة» و اسم فاعل آن «مُدْفِع» است.

دورنگاه

اسم فاعل در ثلاثی مجرّد بر وزن «فَاعِل» و در ثلاثی مزید به شکل «مَـ» ساخته می‌شود: خَلَقَ ← خَالِق (ثلاثی مجرّد)
يَتَهَاجَمُ ← مَتَهَاجِم (ثلاثی مزید)

۴۴ ۱ بررسی گزینه‌ها:

- ۱) «أَهَمُّ» مهم‌ترین» اسم تفضیل و «الشُّعْرَاءُ» جمع «الشَّاعِر» شاعر» اسم فاعل از ثلاثی مجرّد است. در اسم‌های جمع باید به مفرد کلمات دقت کنیم.
- ۲) «با بدترین دشمنان جهاد کن و آن نفس اماره است.»
- ۳) «أَعْلَى» بلندترین» اسم تفضیل است.
- ۴) «الكَاذِبِينَ» جمع «الكَاذِب» دروغگو» اسم فاعل است.

دورنگاه

۱ اسم تفضیل مذکر بر وزن «أَفْعَل» می‌آید:

أكْبَرُ: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین

۲ گاهی اسم تفضیل تغییر قیافه می‌دهد و به شکل «أَقْل» در عبارت‌ها ظاهر می‌شود:

أَقْل: کم‌تر، کم‌ترین

۳ «شَرُّ» به شرط داشتن معنای تفضیلی، اسم تفضیل محسوب می‌شود.

۴ فعل امر باب «مُفَاعَلَة» (بر وزن «فَاعِل») را با اسم فاعل از ثلاثی مجرّد اشتباه نگیرید:

دافع عن الحق: از حق دفاع کن

كُنْ ناصراً للمظلومين: یاریگر ستم‌دیدگان باش

۴۵ ۱ ترجمه عبارت سؤال: «کسی که دیگران به او احترام می‌گذارند، است.»

طبق معنا، اسم مفعول می‌خواهیم. (مَـ)

ترجمه گزینه‌ها:

- ۱) محترم، مورد احترام
- ۲) احترام‌گذارنده
- ۳) احترام‌گذاشتن
- ۴) حرام‌کننده

۳۷ ۲ برای مقایسه از اسم تفضیل بر وزن «أَفْعَل» استفاده می‌کنیم:

هذا البيت أجمل من ذاك: این خانه از آن یکی زیباتر است

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) حين (← زَبَّ)، کلام (← الکلام)

۳) بلیغ (← أُبْلَغَ)، کلام (مانند گزینه ۱)

۴) إذ (مانند گزینه ۱)، بلیغ (مانند گزینه ۳)

■ متن زیر را با دقت بخوان، سپس متناسب با آن به سؤالات زیر پاسخ بده (۴۱ - ۳۸):

زبان عربی و فارسی صرفاً دو زبان مختلف نیستند، بلکه پلی برای ارتباط میان دو فرهنگ بزرگ و مهم در تاریخ‌اند. فارسی بسیاری از کلمات و اندیشه‌ها را بالأخص در دین و ادبیات از عربی گرفته است. و با وجود اختلافاتی در حرف زدن و قواعد، عربی تأثیر آشکاری بر فارسی داشته است. این [موضوع] در متنی‌هایی که میان دو زبان را جمع می‌کند آشکار است و نمایان می‌کند چگونه برای زبان‌ها امکان‌پذیر است که در طول زمان اندیشه‌ها و فرهنگ‌ها را داد و ستد کنند.

۳۸ ۴ ترجمه گزینه‌ها:

- ۱) کلمات عربی زیادی در زبان فارسی وجود دارد.
 - ۲) در طول زمان فارسی از فرهنگ عربی تأثیر پذیرفته است.
 - ۳) متنی‌هایی فارسی وجود دارند که تأثیر عربی بر فارسی را نشان می‌دهند.
 - ۴) فارسی از عربی تأثیر نپذیرفت مگر در دین و ادبیات.
- توضیح: در متن گفته شده زبان فارسی در دو زمینه دین و ادبیات تأثیر به خصوص و زیادی از عربی گرفته، نه این‌که صرفاً در این دو زمینه از عربی تأثیر گرفته باشد.

۳۹ ۲ ترجمه عبارت سؤال: «نقطه مشترک مهم میان دو زبان عربی و فارسی است.»

ترجمه گزینه‌ها:

- ۱) متنی‌هایی که میان دو زبان را جمع می‌کند
- ۲) اهمیت آن‌ها در تاریخ
- ۳) حرف زدن و قواعد
- ۴) اندیشه‌ها و فرهنگ

■ گزینه نادرست را در اعراب و تحلیل صرفی مشخص کن (۴۰ و ۴۱):

۴۰ ۱ فاعل و مرفوع ← مفعول و منصوب

نکته: «أَخَذْتُ» مؤنث و «الكَثِير» مذکر است؛ پس بدون توجه به معنا هم می‌توانیم متوجه شویم که «الكَثِير» فاعل نیست.

۴۱ ۳ مفاعلة ← تفاعل

دورنگاه

تفاعل، يتفاعل، تفاعل ← تبادُل، يتبادَل، تبادُل

تاریخ

۴۶/۴ الف) تاریخ‌های محلی یکی از گنجینه‌های مهم اطلاعات

سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی و نیز جغرافیایی شهرها و مناطق ایران است.

ب) با گسترش تاریخ‌نویسی سلسله‌ای در میان سلسله‌های محلی، این نوع تاریخ‌نویسی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت.

ج) مؤلفان تاریخ‌های عمومی رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی را تا زمان حیات خود ثبت و ضبط می‌کردند.

د) در تکنواری، مؤلفان عموماً به اشاره فرمانروا، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه، توصیف و ثبت و ضبط می‌کردند.

دراستگاه

۴۷/۱ موارد «الف» و «ج» از ویژگی‌های تاریخ‌نگاری تحلیلی است.

بررسی سایر عبارات:

ب) این نوع تاریخ‌نویسی از اواخر قرن سوم هجری متداول شد ← مربوط به تاریخ‌نگاری ترکیبی است.

د) از معایب این سبک تاریخ‌نگاری این است که نویسندگان، هیچ نقد و نظری درباره درستی و نادرستی خبر ارائه نمی‌دهند ← مربوط به تاریخ‌نگاری روایی است.

دراستگاه

۴۸/۲ همه عبارات صحیح است.

۴۹/۳ ترتیب وقوع وقایع:

۱- د: پس از پیمان صلح حدیبیه (۶ هجری) حضرت محمد (ص)، سران

امپراتوری‌ها و دولت‌های بزرگ را به اسلام دعوت کرد ← (۷ و ۸ هجری)

۲- الف: سال وفود یا اسلام آوردن قبیله‌ها ← (۹ هجری)

۳- ج: نزول سوره براءت ← (آخرین ماه‌های سال ۹ هجری)

۴- ب: رسول خدا دستور داد سپاه اسلام برای مقابله با تهدیدات رومیان، به

سوی سرحدات شام حرکت کند و اسامه بن زید را به فرماندهی آن سپاه

منتصب کرد ← (واپسین روزهای زندگی پیامبر (ص) سال ۱۱ هجری)

۵۰/۲ موارد «ب» و «ج» درست هستند.

نکته: دوره ۳۰ ساله از تاریخ اسلام را عصر خلفای نخستین یا «راشدین» می‌گویند. جامعه اسلامی در این دوره با مسائل متعددی روبه‌رو شد که مهم‌ترین آن‌ها موضوع جانشینی پیامبر (ص)، اداره حکومت، تثبیت اسلام در داخل شبه‌جزیره عربستان و فتوحات مسلمانان در خارج از شبه‌جزیره بود.

۵۱/۴ الف) کسانی که ابوبکر را به عنوان خلیفه پیامبر (ص) قبول

نداشتند ← معترضان

ب) گروه‌هایی از قبایل عربستان، که در سال‌های پایانی زندگانی رسول خدا (ص) و پس از گسترش قدرت مسلمانان، اسلام آورده بودند و با تعالیم آن انس

نداشتند ← مرتدان

دراستگاه

مخالفان حکومت ابوبکر

گروه نخست (مرتدان): گروه‌هایی از قبایل عربستان، که در سال‌های پایانی زندگانی رسول خدا (ص) و پس از گسترش قدرت مسلمانان، اسلام آورده بودند و با تعالیم آن انس و آشنایی نداشتند.

گروه دوم (پیامبران دروغین): افرادی بودند که در واپسین روزهای زندگانی رسول خدا (ص) و با پدیدار شدن آثار بیماری آن حضرت، ادعای پیامبری کردند.

گروه سوم (معترضان): کسانی بودند که ابوبکر را به عنوان خلیفه پیامبر (ص) قبول نداشتند و به طور آشکار از حضرت علی (ع) حمایت می‌کردند.

۵۲/۳ الف و ج ← از وجوه مشترک دوره ابوبکر (۱) و عمر (۲)

ب ← از وجوه مشترک دوره عمر (۲) و عثمان (۳)

د ← از ویژگی‌های دوره حکومت عثمان (۳)

۵۳/۳ ابوبکر، در اواخر خلافت خود، چندین سپاه را به سوی منطقه شام فرستاد. این سپاهیان در چند نبرد که بیشتر آن‌ها در زمان خلافت عمر به وقوع پیوست، نیروهای رومی و متحدان محلی آنان را شکست دادند و شهرها و آبادی‌های آن منطقه را یکی پس از دیگری، اغلب با پیمان صلح گشودند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) شام پیش از مسلمانان، زیر سلطه امپراتوری روم شرقی بود.

۲) بسیاری از ساکنان بومی منطقه شام، پیرو آیین مسیحیت بودند.

۴) شام نقطه اتصال زمینی و دریایی سه قاره آسیا، آفریقا و اروپا بود.

توجه: اسکندریه در شمال مصر، یکی از مراکز مهم نیروی دریایی امپراتوری روم شرقی به شمار می‌رفت.

۵۴/۴ با فتح مصر، سلطه و نفوذ سیاسی - نظامی امپراتوری روم شرقی در آن سرزمین از بین رفت، شام از خطر هجوم رومیان تا حدودی در امان ماند و زمینه برای پیشروی مسلمانان در دیگر مناطق آفریقا مهیا شد.

بررسی عبارات نادرست:

ج) مهیا شدن زمینه برای پیشروی مسلمانان در دیگر مناطق آفریقا

د) شکل‌گیری و شکوفایی تمدن اسلامی از پیامدهای فرهنگی فتوحات مسلمانان بود.

درسنامه

نکته: پراکندگی کانون‌های فشار بر روی کره زمین، از عوامل مهم گردش عمومی هوا و تغییرات آب و هوای نواحی است. جابه‌جایی توده‌های هوا بین کمربندهای فشار، موجب وزش بادهای مختلف در سطح کره زمین و تغییرات آب و هوایی می‌شود.

۵۹ ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) کناره‌های فلات‌ها (ج) با شیب تند به نواحی پست متصل می‌شود.
(۳) کوه‌ها (ب) دارای قله هستند.
(۴) تپه‌ها (د) از نواحی پیرامون خود بلندتر است.

درسنامه

ناهمواری‌های اصلی و عمده سطح زمین

- (۱) فلات‌ها: سرزمین‌های مرتفع و نسبتاً هموار محصور در کوهستان‌ها که کناره‌های آن‌ها با شیب تند به نواحی پست متصل می‌شود.
(۲) کوه‌ها: ناهمواری‌های برجسته و مرتفعی هستند که معمولاً دامنه تند و قله برجسته دارند.
(۳) تپه‌ها: نسبت به کوه‌ها ارتفاع کم‌تری دارند ولی از نواحی پیرامون خود بلندتر هستند.
(۴) دشت‌ها: سرزمین‌هایی پست و نسبتاً همواری هستند که در میان کوه‌ها یا در کنار سواحل و یا میان فلات‌ها و کف دره‌ها قرار گرفته‌اند.

- (۳) ۶۰ نتایج حرکت ورقه‌های سطح زمین طی میلیون‌ها سال، ایجاد چین‌خوردگی‌ها، رشته‌کوه‌ها، شکست‌ها (گسل‌ها) و پیدایش کوه‌های آتشفشانی است.
عوامل بیرونی پیدایش و شکل‌گیری ناهمواری‌ها عبارت‌اند از: هوازدگی و فرسایش

درسنامه

هوازدگی: عبارت است از فرایندی که طی آن سنگ‌ها خرد و متلاشی و تجزیه می‌شوند.
فرسایش: عبارت است از جدا شدن ذرات سنگ و خاک از بستر خود و جابه‌جایی آن‌ها توسط عوامل مختلف چون آب و باد.

۴ ۶۱ تغییر ساختمان کانی‌های سنگ ← هوازدگی شیمیایی

خرد شدن سنگ‌ها در پی رشد ریشه گیاهان ← هوازدگی زیستی
تغییرات سنگ‌های مجاور گیاهان پوسیده ← هوازدگی زیستی
خرد شدن سنگ‌ها بر اثر یخ زدن آب در شکاف سنگ‌ها در زمستان ← هوازدگی فیزیکی

۵۵ ۱ الف و ج ← سیاسی

ب ← اقتصادی

د ← فرهنگی

درسنامه

نکته: مهم‌ترین پیامد فتوحات مسلمانان، در عرصه دین و فرهنگ جلوه‌گر شد. از یک سو، دین اسلام به سرزمین‌های جدید معرفی شد و به تدریج مردم آن سرزمین‌ها مسلمان شدند؛ از سوی دیگر، ایران، شام و مصر که دارای فرهنگ و تمدنی غنی و مردمانی متمدن بودند، نقش بسزایی در شکل‌گیری و شکوفایی تمدن اسلامی ایفا کردند.

جغرافیا

۵۶ ۴ ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی

و انسانی در آن است.

انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.

درسنامه

ناحیه‌بندی

جغرافی‌دان‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار را به کار می‌گیرند. آن‌ها با توجه به این معیارها، حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی نقشه رسم می‌کنند و نواحی مختلف را روی نقشه نمایش می‌دهند. ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد. معیارهای به کار گرفته‌شده توسط جغرافی‌دان‌ها ممکن است عوامل طبیعی یا عوامل انسانی باشد.

۵۷ ۲ مثال (الف) ← انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.

مثال (ب) و (د) ← نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.
مثال (ج) ← نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.

درسنامه

اشکال مختلف رابطه متقابل انسان با نواحی

- (۱) انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.
(۲) نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.
(۳) نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.
(۴) نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

۵۸ ۳ ناحیه استوا ← کم فشار

ناحیه قطب‌ها ← پرفشار

ناحیه جنب حاره ← فشار زیاد

ناحیه معتدله ← فشار کم

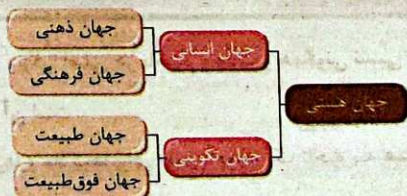
جامعه‌شناسی

۶۶/۲ بخش فردی جهان انسانی به زندگی شخصی و فردی انسان‌ها بازمی‌گردد. هر کدام از ما دانسته‌ها، تجربه‌ها و خلیات ویژه‌ای داریم که افراد دیگر با ما در آن‌ها شریک نیستند که بیانگر جهان ذهنی است.

در مقابل جهان انسانی، جهان دیگری به نام جهان تکوینی وجود دارد. این جهان، پیش از انسان هم بوده و وجود آن مستقل از خواست و اراده انسان است.

بخش اجتماعی جهان انسانی، زندگی اجتماعی انسان‌ها را دربر می‌گیرد. فرهنگ (جهان فرهنگی)، شیوه زندگی اجتماعی انسان‌ها را شکل می‌دهد و خود نیز محصول آگاهی و عمل مشترک انسان‌هاست.

دورنگاره

جهان هستی	
جهان انسانی	جهان تکوینی
- محصول زندگی انسان است.	- در مقابل جهان انسانی قرار دارد.
- هر چه با اندیشه و عمل انسان	- پیش از انسان هم بوده و وجود آن،
پدید می‌آید به این جهان تعلق دارد	مستقل از خواست و اراده انسان است.
- به دو بخش فردی و اجتماعی	- به دو بخش طبیعت و فوق طبیعت
تقسیم می‌شود.	تقسیم می‌شود.

جهان انسانی	
جهان ذهنی	جهان فرهنگی
- بخش فردی جهان انسانی	- بخش اجتماعی جهان انسانی
است که به زندگی شخصی و	است که زندگی اجتماعی انسان‌ها
فردی انسان‌ها باز می‌گردد.	را دربر می‌گیرد.
- ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی	- هویت فرهنگی دارد.
انسان، متعلق به آن است.	- فرهنگ، شیوه زندگی اجتماعی
- هر کدام از ما دانسته‌ها،	انسان‌ها را شکل می‌دهد و خود
تجربه‌ها و خلیات ویژه‌ای	نیز محصول آگاهی و عمل
داریم که افراد دیگر با ما در	مشترک انسان‌هاست.
آن‌ها شریک نیستند.	- هنگامی که فردی، اندیشه‌اش را
- وقتی فردی درباره	به صورت گفته یا نوشته بیان
موضوعی خاص می‌اندیشد،	می‌کند یا براساس اندیشه و
در این محدوده قرار دارد.	تصمیم خود، با دیگران رفتار
	می‌کند، وارد این جهان می‌شود.

دورنگاره

انواع هوازدگی

۱. هوازدگی فیزیکی
۲. هوازدگی شیمیایی
۳. هوازدگی زیستی

۶۲/۳ سرعت هوازدگی در سنگ‌ها متفاوت است و به عواملی چون جنس سنگ‌ها، نوع آب و هوا و زمان بستگی دارد.

نکته: سنگ‌های گرانیته از سنگ‌های مرمرین یا کلسیتی مقاوم‌ترند و آب و هوای گرم و مرطوب سرعت و شدت هوازدگی را افزایش می‌دهد. هوازدگی و فرسایش همراه با یکدیگر موجب تغییر چهره زمین می‌شوند.

۶۳/۲ دو عامل مهم فرسایش در کوهستان‌ها، آب‌های جاری و یخچال‌ها هستند.

دره‌های V شکل معمولاً بر اثر جریان آب رودها و فرسایش آبی شکل می‌گیرند. دره‌های U شکل نیز معمولاً بر اثر فرسایش یخچالی طی هزاران سال پدید آمده‌اند.

۶۴/۲ معمولاً یخچال وقتی ضخامتش به ۶۰ تا ۱۰۰ متر برسد، شروع به حرکت می‌کند و این حرکت بسته به شرایط و دمای هوا، از ۱ سانتی‌متر تا ۸ متر در روز است.

دورنگاره

یخچال

در برخی کوهستان‌ها، برف و یخ دائمی وجود دارد. وقتی بارش برف بیش از میزان ذوب آن در سال باشد، برف‌های اضافی طی سالیان دراز انباشته و متراکم می‌شوند و ضخامت آن‌ها افزایش می‌یابد و یخچال‌ها را پدید می‌آورند.

۶۵/۴ الف) در کشور سوئیس چهار زبان رسمی وجود دارد.

ب) بیشترین عوامل وحدت و همگونی در کانون (مرکز) ناحیه مشاهده می‌شود.

ج) بارش‌های بهاری جزء بارندگی‌های همرفتی هستند.

د) علت اصلی ایجاد بیابان آتاکاما و نامیب، وجود مرکز پرفشار و صعود نکردن هواست.

دورنگاره

علل ایجاد بیابان‌ها

الف) استقرار مرکز پرفشار ← بیابان آتاکاما و بیابان نامیب
ب) دوری از منابع رطوبت ← بیابان گبی و تکلماکان

۲۶۸ الف) فقدان ویژگی تعهد و مسئولیت است که قدرت مقاومت را از

آدمیان می‌گیرد و آن‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کند.

ب) هر فرهنگی نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد به وجود می‌آورد و به همان نوع از عقاید و خصوصیات، اجازه بروز می‌دهد. عبارت مذکور، بیانگر تناسب و هماهنگی بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی می‌باشد.

ج) مطابق دیدگاه دوم، جهان ذهنی و تکوینی اهمیتی ندارند و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند و جهان ذهنی و فردی افراد تابع فرهنگ آن‌هاست.

د) فرهنگ سرمایه‌داری، کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد و کشورهای دیگر را پیرامون آن به خدمت می‌گیرد.

دورنگانه

دیدگاه‌های مختلف درباره تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی

دیدگاه اول

- جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود.
- جهان طبیعت مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان فرهنگی است.
- ذهن افراد و فرهنگ نیز هویتی طبیعی و مادی دارند و علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی است.
- طرفداران این دیدگاه بین علوم طبیعی و علوم انسانی، تفاوتی قائل نیستند.

- نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند.

دیدگاه دوم

- جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌دانند.
- جهان ذهنی و فردی افراد تابع فرهنگ آن‌هاست.
- جهان تکوینی، ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند.
- جهان ذهنی و جهان تکوینی، اهمیتی ندارند و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی، از دست می‌دهند.

۲۶۷ با ارزش جهان‌شمول عدالت می‌توان از قطبی شدن جهان،

بهره‌کشی ظالمانه برخی انسان‌ها و جوامع از برخی دیگر و در نتیجه، پایمال شدن حقوق انسان‌ها جلوگیری کرد.

برخی قید و بندها، مانع رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی‌اش می‌شوند و زمینه ظلم بر او را فراهم می‌کنند. فرهنگ جهانی مطلوب با ویژگی آزادی، انسان را از این قید و بندها رها می‌کند.

فرهنگ جهانی باید روحیه تعهد و مسئولیت را در انسان‌ها ایجاد کند تا زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول را فراهم آورد.

فرهنگ جهانی باید در لایه‌های مختلف خود به ارزش عدالت، معتقد و پایبند باشد. با ویژگی عدالت می‌توان از تفرقه بین جوامع و تباه شدن منابع و امکانات بشر پیشگیری کرد.

دورنگانه

ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب	ویژگی‌ها
توضیحات	
۱- حقیقت	- داشتن معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف - توانایی دفاع از حقانیت ارزش‌های خود
۲- معنویت	- پاسخ به پرسش‌های بنیادین درباره مرگ و زندگی - توجه به نیازهای ابدی و معنوی - رهاندن انسان از بحران‌های روحی و روانی
۳- عدالت	- جلوگیری از قطبی شدن جهان - جلوگیری از بهره‌کشی ظالمانه برخی انسان‌ها و جوامع از برخی دیگر - جلوگیری از پایمال شدن حقوق انسان‌ها - پیشگیری از تفرقه بین جوامع و تباه شدن منابع و امکانات بشر
۴- آزادی	- آزادی از قید و بندهایی که مانع رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی‌اش می‌شوند. - دو پرسش به همراه دارد: آزادی از چه؟ آزادی برای چه؟ - آزادی همواره رهایی از یک امر برای رسیدن به امری دیگر است.
۵- مسئولیت و تعهد	- فراهم شدن زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول - فرهنگ‌های جبرگرا و غیرمسئول (عدم وجود روحیه تعهد و مسئولیت): انکار نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان - گرفتن قدرت مقاومت از آدمیان - تبدیل آن‌ها به موجوداتی منفعل - فراهم شدن زمینه نفوذ سلطه‌گران
۶- عقلانیت	- سطح اول: پاسخ به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان - توانایی دفاع از هویت خود - سطح دوم: پاسخ به پرسش‌ها و نیازهای متفاوتی که در شرایط تاریخی مختلف پیش می‌آید براساس عقاید و ارزش‌های بنیادین

استعمار نو

استعمار نو که پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره پدید آمد؛

- ۱ از مجریان داخلی و بومی کشورهای مستعمره برای اهدافش استفاده کرد.
- ۲ برای به قدرت رساندن مجریان وابسته به خود، از کودتای نظامی استفاده کرد.

۳ با اتکا به قدرت اقتصادی خود، با استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی و از طریق دولت‌های دست‌نشانده خود، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار گرفت.

۴ استعمارگران پنهان و مجریان آشکارند.

استعمار فرانسه

۱ استعمارگران بیش از ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی، از ابزارهای فرهنگی و علمی به ویژه رسانه‌ها و فناوری اطلاعات استفاده می‌کنند.

۲ جهان غرب در استعمار فرانسه، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد؛ یعنی به عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های فرهنگ‌های دیگر هجوم می‌برد و باورها و ارزش‌های فرهنگی خود را تبلیغ و ترویج می‌کند.

۳ مفاهیمی چون تهاجم فرهنگی، شبیخون فرهنگی و ناتوی فرهنگی به این نوع استعمار شباهت دارند.

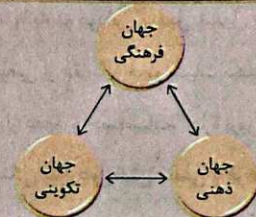
۴ استعمارگران و مجریان هر دو پنهان‌اند.

۴ قدرت سیاسی جوامع اسلامی که تا قبل از استعمار، بیشتر قومی و قبیله‌ای بود، در دوران استعمار، از طریق سازش با دولت‌های غربی، با قدرت استعمارگران پیوند خورد و استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد. امت اسلامی با الهام از انقلاب اسلامی و بازگشت به سوی هویت الهی خود، مرحله جدیدی را در گسترش فرهنگ جهانی اسلام آغاز کرده است.

دوره‌شناسی**مراحل گسترش فرهنگ اسلامی**

- ۱ عصر نبوی
- ۲ دوران خلافت
- ۳ دوره استعمار
- ۴ عصر بیداری اسلامی

۲ مکاتب و روش‌های غربی مانند ناسیونالیسم (ملی‌گرایی) یا مارکسیسم، علاوه بر این که وحدت اسلامی را مخدوش می‌کردند، مورد حمایت مردمی که در دامان فرهنگ اسلام تربیت یافته بودند نیز قرار نمی‌گرفتند. فرهنگ اسلامی، به دلیل قدرت و غنای خود، گروه‌های مهاجم بیگانه را نیز درون خود هضم و جذب می‌کرد یا دست کم آنان را ناگزیر می‌ساخت که برای بقای خود، در ظاهر از مفاهیم و ارزش‌های دینی استفاده کنند.

دیدگاه سوم (دیدگاه قرآن)

- جهان فرهنگی، جهان ذهنی و جهان تکوینی، مهم و در تعامل با یکدیگرند.

- فرصت تعامل صحیح انسان با خودش و جهان هستی را فراهم می‌کند.

- از نگاه قرآن، جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست.

- ادراک و آگاهی به انسان منحصر نمی‌شود و جهان تکوینی براساس حکمت و خواست خداوند سبحان، با افراد و جوامع انسانی، رفتاری حکیمانه دارد.

- قرآن کریم برای جامعه و فرهنگ، جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها سخن می‌گوید.

- جهان فردی اشخاص را نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند.

۳ استعمار، نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم

توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید. در این مدت تصرفات اروپاییان از ۲۵ درصد کره زمین به ۶۷ درصد رسید.

استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد. در استعمار نو، کشورهای استعمارگر با استفاده از شرایط مساعدی که در دوره استعمار ایجاد کرده‌اند، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره، برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند. اما در استعمار فرانسه، استعمارگران بیش از ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی، از ابزارهای فرهنگی و علمی به ویژه رسانه‌ها و فناوری اطلاعات استفاده می‌کنند.

دوره‌شناسی**استعمار قدیم**

استعمار قدیم که در سده‌های هفدهم و هجدهم میلادی، بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را برپا کرد؛

- ۱ موفقیتش ناشی از دریانوردی، فنون نظامی و اقتصاد صنعتی بود.
- ۲ اروپاییان برای تأمین سلطه خود به نسل‌کشی متوسل شدند.
- ۳ در یک دوره پنجاه ساله، پانزده میلیون سرخ‌پوست را نابود کردند.
- ۴ مناطقی نظیر هائیتی، کوبا، نیکاراگوئه و سواحل ونزوئلا را که تراکم جمعیتی بالایی داشتند، از جمعیت خالی کردند.
- ۵ استعمارگران حضور مستقیم و آشکار داشتند.

۱/۷۴ در بحران معرفت‌شناختی، امکان تشخیص درست یا غلط بودن

باورها و اندیشه‌ها و خوب یا بد بود هنجارها و رفتارها از بشر سلب می‌شود.
 سکولاریسم پنهان شامل باورها و فلسفه‌هایی است که ابعاد معنوی هستی را نفی نمی‌کنند، بلکه بخش‌هایی از باورهای معنوی و دینی را در خدمت اهداف دنیوی و این جهانی قرار می‌دهند و از توجه یا عمل به بخش‌های دیگر سر باز می‌زنند. رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان، سبب پیدایش و رشد برخی نهضت‌های جدید دینی شده است که از آن با عنوان «پروتستانتیسم» یاد می‌شود.

دورستانه

- اشکار: ابعاد معنوی انسان و جهان به فراموشی سپرده می‌شوند.
- اشکارا: ابعاد غیرمادی جهان هستی را انکار می‌کند.
- پنهان: ابعاد معنوی انسان و جهان به صورت گزینشی، در خدمت اهداف دنیوی قرار می‌گیرند.
- پنهان: ابعاد معنوی را نفی نمی‌کند، بلکه بخشی از آن را در خدمت اهداف دنیوی قرار داده و از توجه و عمل به بخش‌های دیگر سر باز می‌زند.

۳/۷۵ بحران معرفت‌شناختی، از پایان قرن بیستم با افول حس‌گرایی،

فرهنگ غرب را گرفتار خود کرده است که ویژگی‌های آن، افول تجربه‌گرایی، نفی تجربه، نفی عقل و وحی می‌باشد.

دورستانه

ویژگی‌های روشنگری غرب و پیامدهای آن

دوره زمانی	ویژگی	پیامد
قرن هفدهم و هجدهم	عقل‌گرایی، نفی وحی	دئیسم
قرن نوزدهم و بیستم	حس‌گرایی، نفی عقل و وحی	دانش ابزاری
پایان قرن بیستم	افول تجربه‌گرایی، نفی تجربه، نفی عقل و وحی	بحران معرفتی

فلسفه

۳/۷۶ مرحله دوم از مراحل تفکر و اندیشه‌ورزی در انسان باید طرح

سؤال باشد، در حالی که در گزینه (۳)، هیچ سؤالی طرح نشده است. بنابراین این گزینه به دلیل نقض مرحله دوم (طرح سؤال) و عدم توالی منطقی، مراحل تفکر را به درستی نشان نمی‌دهد.

جهان غرب در استعمار فرانسه، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد؛ یعنی به عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های فرهنگ‌های دیگر هجوم می‌برد و باورها و ارزش‌های فرهنگی خود را تبلیغ و ترویج می‌کند.

اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا، برای تأمین سلطه خود، به نسل‌کشی دست زدند و شمار زیادی از ساکنان بومی را از بین بردند.

۴/۷۲ دولت‌های استعماری غربی، بخش‌های مختلف جوامع اسلامی را تحت نفوذ و سلطه سیاسی خود درآوردند و با تکیه بر قدرت نظامی و صنعتی خویش، بیشتر سیاستمداران و دولتمردان جوامع اسلامی را مغلوب ساختند. استبداد استعماری به دلیل این که در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد، برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

دورستانه

مقایسه

استبداد ایلی و قومی و تاریخی	استبداد استعماری
- هویت غیراسلامی داشت.	- در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد.
- پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت.	- برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.
- از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد.	- می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.
- مصادق: تکیه دولت	- مصادق: ممنوعیت حجاب و تصویب قانونی در ۱۷ دی ۱۳۱۴

۳/۷۳ الف) وقتی روشنگری به شناخت حسی و تجربی محدود شود، نوعی علم تجربی سکولار پدید می‌آورد. این علم، توان داوری که درباره ارزش‌ها و آرمان‌های انسانی را ندارد.

ب) غلبه قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی که در چارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند نیز مانع می‌شد تا ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی و ارزش‌های اجتماعی آن به طور کامل آشکار شود.
 ج) عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است. پیامبران برای شکوفایی عقل آدمیان، اجرای عدالت، جلوگیری از چرخش ثروت در دست اغنیا و آزادسازی مستضعفان از حاکمیت مستکبران مبعوث شده‌اند.
 د) سکولاریسم، پاسخ فرهنگ معاصر به پرسش هستی‌شناسانه بشر است. به عبارت دیگر سکولاریسم، جهان‌بینی فرهنگ غرب یا تصور آن از جهان هستی است. در این رویکرد، ابعاد معنوی انسان و جهان به فراموشی سپرده می‌شود.

دورستانه

بازها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب (بنیان‌های هویتی غرب)

- هستی‌شناسی غرب ← سکولاریسم
- انسان‌شناسی غرب ← اومانیزم
- معرفت‌شناسی غرب ← روشنگری در معنای خاص

دورنگاه

پرسش‌های بنیادین و نقش آن‌ها در تصمیم‌گیری

بدون در دست داشتن پاسخ درست و قانع‌کننده به سؤال‌های مرتبط با موضوعات اساسی و بنیادی؛ تصمیم‌گیری‌های انسان به نتیجه و سرانجام روشنی نخواهد انجامید.

پس می‌توان گفت که:

در اختیار نداشتن پاسخ قانع‌کننده به پرسش‌های بنیادین هستی، مانع نتیجه‌بخش بودن تصمیم‌های انسان می‌شود.

۷۸ ۴ «گذر از سایه‌ها» = خروج از جهل در دیدگاه افلاطون و مترادف

با تفکر فلسفی است.

«رسیدن به مرحله‌ی عالی‌تر فطرت» = عبور از فطرت اول به فطرت ثانی در دیدگاه ملاصدرا و مترادف با تفکر فلسفی است.

پرسش‌های بنیادین:

(۱) تفکر فلسفی از نظر افلاطون دقیقاً خروج از غار و توجه به بیرون غار است و نه توجه به درون غار.

(۲) تفکر فلسفی لزوماً به «پاسخ دقیق» منتهی نمی‌شود، ضمن آن‌که ملاصدرا چنین عقیده‌ای ندارد.

(۳) گذر از مجهولات به معلومات مربوط به ماهیت تفکر است و تفکر فلسفی و غیرفلسفی را شامل می‌شود.

دورنگاه

تفکر فلسفی و غیرفلسفی از نظر افلاطون و ملاصدرا

از طریق «تفکر فلسفی» هویت واقعی انسان شکل می‌گیرد و مسئله‌هایی برای او پیدا می‌شود که از جنس مسئله‌های هم‌روزه نیست.

بسیاری از مردم «تفکر فلسفی» را جدی نمی‌گیرند و سرگرم زندگی روزمره و حل مسئله‌های آن هستند.

اینان، به تعبیر ملاصدرا، در «فطرت اول» که همان عالم طبع و زندگی دنیایی است، مانده‌اند و به حل و فصل امور آن سرگرم‌اند.

اینان، به تعبیر افلاطون، هم‌چنان در غار، گرفتار تاریکی‌اند و نتوانسته‌اند زنجیرهای روزمرگی را از دست و پای خود باز کنند و روزنه‌هایی به روشنائی بیرون غار باز نمایند.

«تفکر فلسفی» به تعبیر افلاطون، توجه به بیرون غار و به تعبیر ملاصدرا، عبور از فطرت اول به فطرت ثانی است.

بیرون غار در تمثیل غار افلاطون، نماد گذار از جهل (سایه‌ها) به شناخت حقیقت (نور خارج از غار) است.

در فلسفه ملاصدرا «فطرت اول» وضعیت طبیعی انسان و «فطرت ثانی» مرحله تکامل‌یافته عقلانی است.

پرسش‌های بنیادین:

۲۰، ۲۱ و ۲۴

رویه‌رو شدن با مسئله	طرح سؤال	تفکر در اندوخته‌ها	رسیدن به پاسخ
کند شدن سرعت گوشی همراه	چرا گوشی کند شده است؟	پر بودن حافظه گوشی	حذف برنامه‌های بلااستفاده
کاهش جمعیت زنبورها در طبیعت	چرا جمعیت زنبورها کاهش یافته است؟	صنعتی شدن کشاورزی	ممنوعیت استفاده از آفت‌کش
مشاهده زرد شدن برگ‌های گیاه آپارتمانی	چرا برگ‌های گیاه زرد شده است؟	استفاده از علم باغبانی (نور کم)	عدم دریافت آب و نور کافی

دورنگاه

مراحل تفکر و اندیشه‌ورزی در انسان

- بدون شناسایی مسئله، فرآیند تفکر آغاز نمی‌شود.

- تبدیل مسئله به پرسش‌های مشخص و جهت‌دار

- مرور دانش، تجربیات و داده‌های مرتبط پیشین با مسئله و سؤال (استفاده از قیاس، استقرا یا حذف گزینه‌های نامرتبط)

- ارائه راه‌حل مبتنی بر شواهد و استدلال به منظور رسیدن به پاسخ

۷۷ ۳ هر چه پاسخ‌هایمان به پرسش‌های بنیادی دقیق‌تر و قانع‌کننده‌تر باشد، تصمیم‌گیری‌هایمان به نتیجه و سرانجام روشن‌تری خواهد انجامید.

پرسش‌های بنیادین:

(۱) ممکن است فردی به پرسش‌های فلسفی بپردازد، اما به پاسخ درست و قانع‌کننده نرسد. در این حالت، تصمیم‌گیری‌هایش ممکن است مبهم بماند و به نتیجه و سرانجام روشنی منتهی نشود.

(۲) شرط رسیدن به تصمیم روشن، در دست داشتن پاسخ درست و قانع‌کننده است، نه هر پاسخی، زیرا یک پاسخ نادرست یا غیرقانع‌کننده نمی‌تواند به تصمیم‌گیری روشن منجر شود.

(۴) هر کس (کارگر، پزشک، دانش‌آموز، دانشجو) پرسش‌های اساسی و بنیادی (نه هر پرسش‌هایی) را جدی بگیرد و به دنبال یافتن پاسخ برآید، در حال تمرین «تفکر فلسفی» است. هم‌چنین در تفکر فلسفی، پاسخ قطعی ملاک نیست، بلکه پاسخ درست و قانع‌کننده به سؤال‌های اساسی و بنیادی ملاک است.

(۳) هستی‌شناسی، هم وجود مادی و هم وجود غیرمادی را بررسی می‌کند. هم‌چنین معرفت‌شناسی به شناخت جنبه‌های مختلف هستی (مادی و غیر مادی) می‌پردازد.

(۴) «قوانین حاکم بر شناخت انسان» موضوع معرفت‌شناسی است.

دورسنامه

دو بخش اصلی و ریشه‌ای فلسفه		
معرفت‌شناسی	هستی‌شناسی	
مطالعه توانایی انسان در شناخت هستی (فرآیند شناخت وجود توسط انسان)	مطالعه قوانین کلی و عام حاکم بر هستی و وجود (بررسی اصل وجود)	تعریف
آیا می‌توانیم وجود را بشناسیم؟	چه چیزی وجود دارد؟ چه چیزی واقعی است؟	سؤال‌های اساسی
کدام ابزار در شناخت معتبر هستند؟ عقل، حواس یا قلب؟	آیا هستی یک وجود بی‌انتهاست و حد و مرزی ندارد؟	
آیا درک واقعیت‌های هستی امکان‌پذیر است؟	قوانین حاکم بر جهان کدام‌اند؟	
آیا انسان می‌تواند قانون علیت را دریابد و به وجود آن در جهان مطمئن شود؟	آیا قانون علیت در سراسر عالم جاری و ساری است؟	مثال
می‌توان وجود خدا را اثبات کرد.	خدا وجود دارد.	

(۸۱) گزاره صورت سؤال به معرفت‌شناسی مربوط است، زیرا موضوع

محوری آن، بررسی توانایی انسان در شناخت وجود (امکان یا عدم امکان شناخت) است. تا زمانی که ندانیم آیا شناخت وجود اساساً برای انسان ممکن است یا نه، بحث درباره‌ی خود وجود (هستی‌شناسی) بی‌معنا خواهد بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) پیش از هر بررسی درباره‌ی هستی (وجود)، باید امکان شناخت آن را تحلیل کرد. اما این گزینه به غلط ادعا می‌کند که ابتدا باید هستی را بررسی کرد و سپس شرایط شناخت آن را تحلیل نمود.

(۳) اگرچه گزاره صورت سؤال مقدم بر مباحث هستی‌شناسی است، اما خود آن در حوزه هستی‌شناسی پاسخ داده نمی‌شود، بلکه متعلق به معرفت‌شناسی است.

(۴) اگرچه تحلیل مفهوم «شناخت» در معرفت‌شناسی مهم است، اما گزاره اصلی مستقیماً بر «امکان شناخت» (نه تعریف شناخت) تمرکز دارد. مسئله محوری این است: آیا اساساً شناخت وجود ممکن است؟ نه این‌که «شناخت چیست؟». بنابراین، این گزینه با موضوع اصلی سازگار نیست.

واژه «سوفیست» در آغاز به معنای «دانشمند» بود، اما پس از آن، بار معنایی منفی یافت و به «مغالطه‌گر» تبدیل شد. در مقابل، واژه «فیلسوف» که ابتدا صرفاً به معنای «دوستدار دانایی» بود، رفته‌رفته به مفهوم دانشمند ارتقا پیدا کرد. بنابراین، معنای اولیه سوفیست، دقیقاً معادل معنای متأخر یا همان تکامل‌یافته‌ی واژه فیلسوف است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) تفاوت اساسی فلسفه با سایر علوم (تفاوت علوم با یک‌دیگر) در موضوع و مسائل آن است. اما در عبارت گزینه (۱)، به تفاوت اساسی و اصلی اشاره نکرده است. بنابراین می‌توان گفت که اساساً هر دانشی از دو جهت از سایر دانش‌ها متمایز و جدا می‌شود:

۱- از جهت موضوعی که آن دانش درباره‌ی آن بحث می‌کند. ۲- از جهت روشی که در آن دانش مورد استفاده قرار می‌گیرد.

(۳) از همان آغازین روزهای حیات فکری انسان (نه آغازین روزهای حیات هر انسانی)، افرادی اهمیت پرسش‌های بنیادی و اساسی را دریافته و با دقت و تأمل فراوان، برای دستیابی به پاسخ صحیح تلاش کردند.

(۴) از جهت روش؛ دانش فلسفه با برخی دانش‌ها اشتراک دارد. به عنوان نمونه با دانش ریاضی: مسائل فلسفی، از جهت روش، مانند مسائل ریاضی هستند که استفاده از حواس و ابزار به حل آن‌ها کمک نمی‌کند و فقط با عملیات فکری و استدلالی باید به جواب مسئله‌ها دست یافت.

دورسنامه

تمول معنایی سوفیست و فیلسوف

دانشمندان زمان سقراط و قبل از او، خود را «سوفیست» یعنی دانشمند می‌خواندند. پس واژه «سوفیست» نخستین بار بر معنای «دانشمند» دلالت داشت.

بعدها کلمه سوفیست (دانشمند) مفهوم اصلی خود را از دست داد و مفهوم مغالطه‌کار به خود گرفت. یعنی معنای مثبت جای خود را به معنای منفی داد. واژه یونانی «فیلوسوفوس» که به «فیلسوف» ترجمه شد، در اصل معنای «دوستدار دانایی» داشت، اما رفته رفته به مفهوم «دانشمند» ارتقا پیدا کرد. نتیجه‌گیری: معنای نخستین سوفیست = معنای تکامل‌یافته فیلسوف است، زیرا سوفیست‌ها در آغاز به دانشمند معروف بودند.

۸۰

عبارت «به قوانین عام و کلی حاکم بر وجود می‌پردازد» عیناً تعریف هستی‌شناسی را منعکس می‌کند. هم‌چنین عبارت «بررسی امکان و ابزار شناخت وجود» ناظر به «توانایی انسان در شناخت هستی» است و درباره‌ی معرفت‌شناسی صادق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) برعکس است. سنجش اعتبار عقل و حواس (مثلاً خط‌پذیری عقل یا حس) در حوزه معرفت‌شناختی مطرح است و توصیف ساختار هستی (مثلاً قوانین طبیعت) در حوزه هستی‌شناسی مورد بحث و مطالعه قرار می‌گیرد.

عبارت «ما با همین باورها زندگی می‌کنیم و براساس آن‌ها تصمیم

می‌گیریم و عمل می‌نماییم» مستقیم به نقش باورها در زندگی و دلیل تفاوت سبک زندگی انسان‌ها اشاره می‌کند. بنابراین می‌توان گفت که سبک متفاوت انسان‌ها در زندگی، ریشه در عقاید و باورها دارد و این باورهاست که حتی پایه و اساس رفتارها و تصمیم‌گیری‌های انسان را شکل می‌دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) عبارت «ما با همین باورها زندگی می‌کنیم و براساس آن‌ها تصمیم می‌گیریم و عمل می‌نماییم» نشان می‌دهد که تصمیم‌گیری‌ها، خود، نتیجه و محصول باورها هستند، نه ریشه آن‌ها.

(۳) اهداف و غایات افراد از طریق تحلیل عقاید آنان قابل حدس زدن هستند. بنابراین اهداف، خود متأثر از عقاید و باورها هستند.

(۴) عبارت «اگر ما اطرافیان خود را زیر نظر بگیریم، می‌توانیم از لایه‌لای حرف‌هایی که می‌زنند یا رفتارهایی که دارند، برخی از ریشه‌های فکری آنان را کشف کنیم و بدانیم که آن‌ها چه عقیده و طرز فکری دارند» نشان می‌دهد که حرف‌ها و رفتارهای افراد، شواهد و نشانه‌هایی هستند که ما از طریق آن‌ها می‌توانیم به عقاید و ریشه‌های فکری افراد پی ببریم.

دورنگانه

باورها و عقاید: پایه و اساس تصمیم‌گیری و عمل ← گفتار و رفتار افراد: عامل کشف ریشه‌های فکری ← تحلیل عقاید و طرز فکر: درک و حدس اهداف و معنای زندگی

- براساس باورها: ۱- تصمیم می‌گیریم. ۲- عمل می‌کنیم.
- نتیجه بررسی حرف و رفتار افراد: ۱- کشف ریشه‌های فکری و باور افراد
۲- درک طرز فکر، عقیده و باور افراد
- نتیجه و پیامد تحلیل خوب طرز فکرها و عقیده‌های افراد: ۱- درک اهداف زندگی افراد ۲- پی بردن به معنای زندگی افراد
نتیجه‌گیری: سبک زندگی متفاوت انسان‌ها در نهایت ریشه در عقاید و باورهای متفاوت آنان دارد.

۴ «بررسی تأثیرات مثبت و منفی فضای مجازی بر روابط انسانی» با

ویژگی‌های اندیشیدن فیلسوفانه سازگار است. این ویژگی‌ها عبارت‌اند از:
- تأمل کردن درباره باورها

- بررسی چرایی و یافتن دلایل درستی یا نادرستی باورها
- پذیرفتن باورهای درست و کنار گذاشتن باورهای نادرست
پس در اندیشیدن فیلسوفانه، فرد به جای تمرکز بر یک جنبه، هر دو سوی قضیه (مثبت و منفی) را بررسی می‌کند و از نفی مطلق یا قبول کورکورانه اجتناب می‌ورزد و به جای نتیجه‌گیری شتابزده، به ارزیابی دقیق می‌پردازد. در این صورت، فرد بنیان‌های فکری خود را می‌سازد و به آزاداندیشی می‌رسد و شخصیتی مستقل کسب می‌کند.

گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) نمونه‌های ضعیف و نادرستی از اندیشیدن فیلسوفانه است.

دورنگانه

توضیح عبارت: «معرفت به وجود، فرع بر امکان شناخت آن است.»

- پیش از آن‌که به شناخت وجود (هستی‌شناسی) بپردازیم، باید بدانیم آیا اساساً شناخت وجود برای انسان ممکن است؟

- گزاره مورد بحث، موضوعی معرفت‌شناختی است که پیش‌شرط هرگونه بحث و بررسی در حوزه هستی‌شناسی را تعیین می‌کند. (شرط لازم برای هر تحقیق فلسفی، پذیرش امکان شناخت است.)

- ابتدا باید قبول کنیم که می‌توانیم بشناسیم، بعد سراغ شناخت وجود می‌رویم؛ ابتدا معرفت‌شناسی (امکان شناخت) سپس هستی‌شناسی (شناخت وجود).

- نتیجه‌گیری: معرفت‌شناسی مقدم بر وجودشناسی است.

۳ بررسی عبارت‌ها:

الف) بیان می‌کند که فرد مقدم بر جامعه است و جامعه بر پایه افراد بنا شده است. این سخن هسته مرکزی اندیشه اصالت فرد است ← اصالت فرد

ب) عبارت «فرهنگ ملی بر رفتار افراد تأثیر می‌گذارد» بر تأثیر «فرهنگ ملی» به عنوان یک پدیده کلان اجتماعی بر افراد تأکید می‌کند که دقیقاً در تقابل با اصالت فرد قرار دارد. مطابق با دیدگاه اصالت جامعه، نهادهای اجتماعی مانند فرهنگ، تعیین‌کننده رفتار افراد هستند.

ج) وجود هرگونه واقعیت فراتر از فرد مانند جامعه و نهاد را انکار می‌کند و معتقد است تنها افراد وجود دارند ← اصالت فرد

د) جامعه را به موجودیتی مستقل و فراتر از افراد ارتقا نمی‌دهد. این دیدگاه کاملاً مطابق با اصالت فرد است ← اصالت فرد

دورنگانه

	اصالت فرد	اصالت جامعه
تعریف	جامعه همان مجموع افراد اجتماع است.	افراد یک جامعه، نقش و هویت مستقلی ندارند.
	جامعه صرفاً مجموعه‌ای از افراد است که کنار هم زندگی می‌کنند.	افکار و اندیشه‌ها و تصمیم‌گیری‌های افراد تابع شرایط اجتماعی آنان است.
	منافع فردی مقدم بر منافع جمعی است.	منافع جمعی مطلقاً اولویت دارد.
مثال	هویت فرد ناشی از انتخاب‌ها و ویژگی‌های ذاتی اوست.	هویت فرد توسط ساختارها، فرهنگ و نهادهای اجتماعی شکل می‌گیرد.
	انتخاب رشته مورد علاقه بدون توجه به خواسته‌های خانواده یا جامعه	انتخاب رشته پزشکی برای کسب رضایت خانواده یا جامعه

درسنامه

ویژگی	افراد گرفتار در عاداتهای غیرمنطقی
منشأ باورها	صرفاً بر اثر عادت، تکرار یا انتقال نسلی شکل گرفته است.
پذیرش غیرانتقادی	عقاید را بدون دلیل و منطق و به صورت کورکورانه می‌پذیرند.
مواجهه با حقیقت	وقتی متفکران، باطل بودن آن عادات فکری را نشان می‌دهند، در ابتدا نمی‌پذیرند و دیدگاه متفکران را باطل و انحرافی می‌نامند.
نتیجه نهایی	با استقامت متفکران حق‌طلب و دلسوز، حقیقت می‌درخشد و بسیاری از مردم، عقاید باطل را کنار می‌گذارند و به حقیقت رو می‌آورند.

۸۶ / ۱ از نظر افلاطون، «عالم درون غار» تنها محدود به سایه‌ها و صداهای ناشی از اشیای واقعی است و واقعیت و حقیقت جهان را شامل نمی‌شود. زندانیان غار از وجود جهان خارج و حقیقت برتر (اشیای واقعی، نور خورشید و مثل افلاطونی) بی‌خبرند بنابراین، درک آن‌ها از واقعیت، ناقص و محدود است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ از نظر افلاطون، عالم درون غار بخشی از عالم طبیعت و جهان واقعی نیست، بلکه تنها سایه‌ها و تصاویر اشیای واقعی را شامل می‌شود. سایه‌ها خود بخشی از طبیعت نیستند.

۳ از نظر افلاطون، عالم درون غار نماد جهان محسوسات (و نه موجودات واقعی) است.

۴ از نظر افلاطون، عالم درون غار نه تنها بازتاب کاملی از حقیقت جهان خارج نیست، بلکه صرفاً منعکس‌کننده سایه‌های اشیای واقعی خارج از غار می‌باشد.

درسنامه

عنصر تمثیل	نماد در فلسفه افلاطون
عالم درون غار	جهان مادی، جهان طبیعت و عالم محسوسات است. (بیانگر واقعیت هستی نیست. این عالم، واقعیت حقیقی نیست.)
زندانیان درون غار	انسان‌های عادی که در جهل و عادات‌های ناپسند گرفتارند.
سایه‌ها	ادراکات حسی نادرست و باورهای غلط
اشیا و انسان‌های بیرون از غار	موجودات واقعی
آتش	منبع نور
درد گرفتن چشم در هنگام مواجهه با روشنائی	دشواری تحمل و پذیرش حقیقت
فرد رهاشده	فیلسوفی که به حقیقت می‌رسد.
عالم خارج از غار	جهان مطلق، عالم معقولات و حقیقت مطلق

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ عدم «تأمل کردن درباره باورها» و عدم «یافتن دلایل» و اعتماد کامل به احساسات. (احساس ترس)

۲ عدم «بررسی چرایی و یافتن دلایل درستی یا نادرستی» و عدم «پذیرفتن باورهای درست و کنار گذاشتن باورهای نادرست»

۳ عدم «ساختن بنیان‌های فکری» و عدم «رسیدن به آزاداندیشی»

درسنامه

اندیشیدن فیلسوفانه

- تأمل کردن درباره باورهای مربوط به زندگی

- آموختن چرایی و یافتن دلایل درستی یا نادرستی باورها

- پذیرفتن باورهای درست و کنار گذاشتن باورهای نادرست

نتیجه اندیشیدن فیلسوفانه

- ساخت بنیان‌های فکری خویش

- رسیدن به آزاداندیشی

- کسب شخصیتی مستقل

۸۵ / ۴ عبارت «استقامت و پایداری متفکران حق‌طلب و دلسوز، بالاخره

مؤثر واقع می‌شود و باطل بودن آن افکار و عقاید، با درخشش حقیقت، به

تدریج نمایان می‌گردد و بسیاری از مردم، عقاید باطل خود را کنار می‌گذارند

و به حقیقت رو می‌آورند» مستقیماً با این ادعا که «هیچ‌یک از آنان، حاضر

نیستند عقاید باطل خود را کنار بگذارند» در تضاد کامل قرار دارد. پس دلیل

نادرستی این گزینه، استفاده از کلمه «هیچ‌یک» (بدون استثنا) است. همیشه

این امکان وجود دارد که یکی از افراد جامعه، تحت شرایط خاص، مسیر

رهایی را بپذیرد و به حقیقت رو آورد.

گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) بیانگر ویژگی‌های «افراد گرفتار در عادات‌های

غیرمنطقی» هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۲ در بسیاری از مواقع، افراد یک جامعه، افکار و عقایدی را می‌پذیرند که

پشتوانه عقلی و منطقی محکمی ندارند، بلکه بر اثر مرور زمان و یا انتقال از

نسلی به نسل بعد، به صورت یک عادت درآمده است و اکثر افراد جامعه، بدون

دلیل، آن‌ها را بپذیرفته‌اند.

۳ از آن‌جا که این قبیل عقاید و افکار، مورد پذیرش مردم است، در ابتدا مردم

سخنان این متفکران را نمی‌پذیرند و حتی دیدگاه آن متفکران را باطل و

انحرافی می‌نامند.

۸۸ / ۳ ارسطو، فیثاغوریان را نخستین جریان فکری می‌دانست که ریاضیات را محور مطالعات خود قرار دادند و موجب رشد آن شدند. از دیدگاه ارسطو، در نظر فیثاغوریان، اصول ریاضی درباره تمام موجودات صادق است و اعداد و اصول اعداد، همان عناصر اولی همه موجودات هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) اگرچه فیثاغوریان، اولین کسانی بودند که عدد را اصل همه چیز دانستند، اما ارسطو در این عبارت خاص، به نخستین بودن آنان در وقف کردن خود برای ریاضیات و پیشبرد آن اشاره می‌کند، نه به اولین بودن در استفاده از واژه «ثوری». این سخن، گزینه (۱) را از چارچوب نقل قول ارسطو خارج می‌کند.
- (۲) عبارت «ریاضیات را به گونه‌ای خاص با فلسفه و عرفان در هم آمیختند» اگرچه از نظر تاریخی درست است، اما ارسطو اشاره‌ای به آن نکرده است.
- (۴) این مطلب که آنان بزرگ‌ترین فیلسوفان ایونی بودند که عقیده داشتند جهان ازلی و ابدی از اعداد و اصول اعداد تشکیل شده است، بیانگر نظر ارسطو درباره فیثاغوریان نیست.

دورسنامه

دیدگاه ارسطو درباره فیثاغورس و پیروان او

- نخستین کسانی بوده‌اند که خود را وقف ریاضیات کرده‌اند.
- نخستین کسانی که باعث پیشرفت ریاضیات شده‌اند.
- اصول ریاضی را درباره تمام موجودات صادق می‌دانند.
- اعداد و اصول اعداد را همان عناصر اولی همه موجودات می‌دانند.

۸۹ / ۱ عبارت «در یک رودخانه دو بار نمی‌توان شنا کرد» به طور مستقیم به اندیشه‌های هراکلیتوس اشاره دارد. او معتقد بود همه چیز در حال حرکت و سیلان است. بنابراین؛ نزد وی، حقیقت نهایی جهان، تغییر و تحول دائمی است و هیچ چیز ثابتی وجود ندارد.

گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) به همگی به دیدگاه‌های پارمنیدس اشاره دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) پارمنیدس معتقد بود از طریق حواس نمی‌توان به واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر رسید. تنها با تفکر عقلی است که این حقیقت را می‌توان دریافت.
- (۳) عبارت این گزینه، هسته مرکزی فلسفه پارمنیدس است. او به شدت مقابل نظر هراکلیتوس ایستاد و معتقد بود هستی، واحد، تغییرناپذیر و ابدی است و هرگونه تغییر یا کثرتی، توهمی ناشی از حواس است.
- (۴) عبارت این گزینه، توصیف دقیقی از فلسفه پارمنیدس است که حقیقت نهایی (هستی) را فراتر از ظواهر محسوس و تغییرپذیر، ثابت و جاودانه می‌داند.

۸۷ / ۲ عبارت «برای دانش فلسفه نمی‌توان از نظر زمانی آغازی تعیین کرد. همان‌طور که نمی‌توان گفت فلسفه ابتدا در کدام سرزمین پدید آمده است» به وضوح بر عدم امکان تعیین آغاز دقیق فلسفه (چه در زمان و چه در مکان) تأکید می‌کند. اما در عین حال عبارت «نخستین مجموعه‌ها یا قطعه‌هایی که به زبان فلسفی نگاشته شده یا جنبه فلسفی در آن‌ها غلبه داشته، از یونان باستان به یادگار مانده است. به همین جهت از سرزمین یونان به عنوان مهد تفکر فلسفی یاد می‌کنند»، یونان باستان را به عنوان منشأ اولین آثار دارای زبان فلسفی معرفی می‌کند. بنابراین، تنها گزینه (۲) درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ و ۴) برای دانش فلسفه نمی‌توان از نظر زمانی آغازی تعیین کرد و نمی‌توان گفت دقیقاً در کجا پدید آمده است.
- ۳) اطلاعات امروز ما به هیچ‌وجه نمی‌تواند تاریخ دقیقی از آغاز فلسفه ارائه دهد؛ ما تنها می‌توانیم براساس آثار باقی‌مانده، گزارشی اجمالی از دورترین اندیشه‌های فلسفی ارائه کنیم.

دورسنامه

هیچ دانشی نقطه شروع دقیق ندارد.

همان‌طور که نمی‌توان گفت نخستین لحظه‌ای که بشر به «عدد» فکر کرد چه زمانی بود، یا اولین بار که مفهوم «عدالت» در ذهن کسی شکل گرفت، در کجا رخ داد، برای فلسفه نیز نمی‌توان آغازی قطعی و مشخص در نظر گرفت.

فلسفه، زاینده تمدن و تفکر انسانی است.

بی‌تردید هر جا که تمدنی شکل گرفته، کسانی هم بوده‌اند که درباره اساسی‌ترین مسئله‌های هستی و زندگی بشر می‌اندیشیده و سخن می‌گفته‌اند، گرچه آثار مکتوبی از آنان به ما نرسیده باشد و ما اطلاعی از آن اندیشه‌ها و سخن‌ها نداشته باشیم.

پرسش‌هایی مانند «منشأ جهان چیست؟ / منظور از زندگی خوب چیست؟ / عدالت چیست؟ / چه چیزی حقیقت دارد؟» مختص به یک منطقه یا قوم خاص نیستند. افرادی در تمدن‌های قدیمی مانند چین، هند، مصر، بین‌النهرین و ایران درباره این پرسش‌ها و مسائل می‌اندیشیده‌اند.

دلیل اصلی عدم امکان تعیین آغاز دقیق فلسفه: نبود آثار مکتوب دقیق با زبان فلسفی

برخی از تمدن‌ها آن قدر قدیمی‌اند که در اثر گذر زمان و آمد و شد حوادث، آثار تمدنی آن‌ها از بین رفته است. بسیاری از آثار تمدن‌های بسیار قدیمی بر اثر عوامل طبیعی مانند جنگ، آتش‌سوزی، یا گذر زمان از بین رفته‌اند. اطلاعات امروز ما ناقص است. ما فقط براساس آثار باقی‌مانده، قضاوت می‌کنیم، نه براساس تمام آن‌چه که وجود داشته است.

نقش یونان باستان: نخستین آثار مکتوب فلسفی

با وجود ناشناخته بودن آغاز مطلق فلسفه، نخستین آثار مکتوب نظام‌مند که صراحتاً ماهیت فلسفی دارند، از یونان باستان به جا مانده است.

دورسنامه

علل ظهور سوفیست‌ها

عرضه نظریات گوناگون و غالباً متضاد توسط اندیشمندان و جهان‌شناسان نخستین یونان باستان

عامل رواج شکاکیت عمومی در جامعه یونان

تضاد آرا باعث ایجاد تشویش، نگرانی و در نهایت بی‌اعتمادی عمومی نسبت به دانش و اندیشه شد.

هسته مرکزی اندیشه سوفیست‌ها: انکار حقیقت عینی (اصل حقیقت و واقعیت را انکار کردند.)

سوفیست‌ها با استدلال زیر، به بی‌اعتباری علم و اندیشه معتقد شدند: مقدمه: سخن اندیشمندان و جهان‌شناسان با یکدیگر در تضاد است. نتیجه: اندیشمندان و جهان‌شناسان نتوانسته‌اند تفسیر درستی از جهان به دست آورند. حکم نهایی: نظریات همه اندیشمندان و جهان‌شناسان نخستین یونان باستان بیهوده است، پس نمی‌توان به حقیقت رسید.

روان‌شناسی

۲/۹۱ علی و عرفان هم‌جنس هستند، پس می‌توانند همسان (تک‌تخمکی) یا ناهمسان (دوتخمکی) باشند. بیان دلایل بروز اضطراب ← هدف دوم (تبیین) ← چرایی اتفاق افتادن تصور آینده خوب ← شناخت مکتوب کردن تحقیقات ← رفتار سنجش میزان دقیق اضطراب ← آزمون

دورسنامه

تذکره: فعالیت قابل مشاهده جاندار را «رفتار» و فعالیت غیرقابل مشاهده به صورت مستقیم را «شناخت» می‌گویند.

نکته: جهت سنجش میزان (مقدار) یک پدیده روان‌شناختی مثل اضطراب، بهترین ابزار، آزمون است که امکان کمی کردن ویژگی روان‌شناختی را فراهم می‌آورد.

۱/۹۲ بررسی عبارت‌های نادرست:

- عبارت دوم: مربوط به رشد شناختی است.
- عبارت سوم: ترجمه هیجان مرکب است که بروز آن پیچیده‌تر بوده و با توجه به نوع ارزیابی، ظهور متفاوتی می‌یابد، اما خشم هیجان ساده است که تحت تأثیر نظام پدایش‌های فردی نیست و غالباً به یک صورت پدیدار می‌شود.
- عبارت چهارم: افزایش وزن (چه بدن، چه مغز) مربوط به حوزه رشد جسمانی - حرکتی است.

دورسنامه

مقایسه آرای فلسفی هراکلیتوس و پارمنیدس

موضوع	هراکلیتوس	پارمنیدس
ماهیت هستی	در حال تغییر و تحول دائمی (دگرگونی پیوسته و سیلان همیشگی)	واحد ثابت (واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر)
تغییر و دگرگونی	قانون زندگی و قانون کائنات = ذات حقیقی جهان	توهم حواس
کثرت	واقعی (ناشی از تضادها)	غیرواقعی
ثبات	فقط در قانون تغییر (هیچ چیز ثابت نیست مگر خود تغییر).	مطلق و انکارناپذیر
روش شناخت هستی	تجربه حسی (حس قابل اعتماد است)؛ البته علاوه بر حس، به عقل هم اعتماد داشت.	عقل محض (رد حس در شناخت حقیقت واقعیت)
نتیجه‌گیری	تأکید بر جریان دائمی (نمی‌توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد: هم رودخانه تغییر می‌کند، هم انسان؛ رودخانه نماد جریان و تغییر)	تأکید بر وحدت و نفی تغییر (تغییر غیرممکن و محال است).

۴/۹۰ آرا و نظریات گوناگون و غالباً متضادی که اندیشمندان نخستین یونان عرضه داشتند، سبب شد تا نوعی تشویش و نگرانی بر مردم آن روزگار غالب شود و بذریعۀ اعتمادی نسبت به دانش و اندیشه در ذهن ایشان پراکنده گردد. بنابراین، سوفیست‌ها دقیقاً از همین بی‌اعتمادی عمومی به عنوان نقطه توجیه نظریه خود استفاده کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- این گزاره منطقاً از استدلال سوفیست‌ها قابل استنتاج است. از نظر آنان، سخن اندیشمندان و جهان‌شناسان با یکدیگر متضاد است و آن‌ها نتوانسته‌اند تفسیر درستی از جهان به دست آورند.
- یکی از استدلال سوفیست‌ها این بود که اگر حقیقت واحد بود، همه فیلسوفان به یک نتیجه می‌رسیدند. سوفیست‌ها با استناد به وجود آرای متضاد و گوناگون فیلسوفان پیشین، به این نتیجه رسیده بودند که جست‌وجو برای کشف حقیقت واحد، امری بیهوده است. آنان وجود اختلاف نظر را دلیل محکمی بر عدم امکان دستیابی به حقیقت می‌دانستند.
- سوفیست‌ها می‌گفتند به این دلیل که سخن اندیشمندان و جهان‌شناسان با یکدیگر متضاد است و آن‌ها نتوانسته‌اند تفسیر درستی از جهان به دست آورند، نظریات آنان را بیهوده دانستند.

دورستانه

تذکر: هجی کردن کلمات، آواشناسی، واج‌شناسی و مهارت‌هایی از این قبیل مربوط به توانایی‌های زبانی هستند که به حوزه رشد شناختی اشاره دارند.

تذکر: ترس، خشم و محبت، هیجان ساده و احساس پشیمانی، سپاس‌گزاری، احساس گناه و ترحم، هیجان مرکب محسوب می‌شوند.

۹۳/۴ عبارت اول: شکل اشعار مورد نظر است ← ادراکی

عبارت دوم: معنا و محتوای فیلم‌ها مورد نظر است ← مفهومی

عبارت سوم: جنس وسایل مورد نظر است ← مفهومی

عبارت چهارم: کیفیت و دوام محصولات مورد نظر است ← مفهومی

عبارت پنجم: سایز و ابعاد لباس مورد نظر است ← ادراکی

دورستانه

مقایسه: در پردازش ادراکی، اولویت با ویژگی‌های حسی مانند اندازه، شکل ظاهری و رنگ است اما در پردازش مفهومی، اولویت با ویژگی‌های کیفی مانند دوام، ماندگاری، جنس، هزینه و غیره است.

۹۴/۴ هر چند نوجوان در مقایسه با کودک، رشد فزاینده‌ای در توانایی‌های شناختی دارد، اما در نحوه به کارگیری این توانایی‌ها، پختگی لازم را ندارد و تغییرات شناختی در نوجوانی باعث پیامدهای ناسازگارانه‌ای می‌شود.

پرسش‌های کاربردی:

(۱) مبنای استدلال کودک، واقعیت‌های ملموس و بیرونی است.

(۲) توجه نوجوان نسبت به کودک، گزینشی‌تر است.

(۳) کودک بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌هایش اشراف ندارد.

دورستانه

تذکر: نوجوانان برخلاف کودکان، قادر به نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه به لحظه هستند.

۹۵/۱ قضاوت کردن ← شناختی

انتخاب این‌که با چه کسانی، وقت خود را بگذرانیم ← اجتماعی

تصمیم‌گیری ← شناختی

حسادت ← هیجانی

خودداری از انجام اعمال زشت و ناشایست ← درک اخلاقی

دورستانه

نکته: رشد سریع شناختی باعث قضاوت دقیق و سریع پیرامون مسائل ارزشی و اخلاقی می‌شود.

نکته: حسادت نیز نوعی هیجان مرکب محسوب می‌گردد.

توجه: ذکر کلمه «تصمیم‌گیری»، مستقیماً به رشد شناختی اشاره دارد، اما انتخاب شغل و پیشرفت می‌تواند ویژگی اجتماعی هویت (رشد اجتماعی) محسوب گردد.

تذکر: راستگویی، کمک به دیگران، احترام به بزرگ‌ترها، انجام دادن کارهای خوب و پرهیز از کارهای بد، نمونه‌هایی از رفتار اخلاقی هستند که مربوط به رشد درک اخلاقی می‌شوند.

۹۶/۳ بررسی رفتار نوزادان ← مشاهده

نظرسنجی از افراد بسیار ← پرسش‌نامه

بررسی سوابق خصوصی و شخصی افراد در حین استخدام ← مصاحبه

اندازه‌گیری میزان انگیزه ← آزمون

بررسی عملکرد نواحی مغزی ← روش‌های مبتنی بر علم اعصاب

دورستانه

نکته: زمانی که بخواهیم نظر تعداد افراد زیادی را در مورد یک خدمات یا محصول و مانند این‌ها بدانیم، پرسش‌نامه‌های از پیش ساخته شده، مناسب هستند.

نکته: کلمات «اندازه‌گیری»، «سنجش» و «میزان» اشاره به آزمون دارند.

نکته: از مصاحبه برای اخذ اطلاعات عمیق و شخصی به خصوص در جلسات مشاوره و یا استخدام استفاده می‌شود.

۹۷/۳ هر سه گزینه (۱) (معدل)، (۲) (کیلومتر بر ساعت) و (۴)

(آزمون) به تعریف عملیاتی یعنی تعریفی دقیق، شفاف و قابل اندازه‌گیری اشاره دارند، اما گزینه (۳) تعریف لغوی و مفهومی هوش است و باعث برداشت یکسان یا تقریباً یکسانی از این مفهوم نمی‌شود.

دورستانه

نکته: معدل، تعریف عملیاتی محسوب می‌شود ولی رتبه، تعریف عملیاتی نیست، زیرا قابل اندازه‌گیری کمی نمی‌باشد.

۹۸/۴

اگرچه موضوعی را که قابل مشاهده نیست، نمی‌توان با روش تجربی بررسی کرد و درباره آن گزاره‌ای تجربی (علمی) صادر کرد، اما گاه می‌توان با استناد به منابع و روش‌های دیگر کسب آگاهی و معرفت، گزاره‌های صحیح و معتبری را درباره آن موضوع بیان نمود.

۹۹/۱ پرسش عبارت‌های نادرست:

ب) توانایی نشستن با کمک در ۳ تا ۶ ماهگی است، اما ترس از غریبه‌ها در ۷ - ۸ ماهگی است.

ج) کودک ۳ - ۲ ساله بازی موازی می‌کند یعنی علاقه‌مند است در کنار دیگران باشد، اما تنها بازی کند.

ه) ایستادن با کمک → نشستن مستقل → نشستن با کمک

دورستانه

تذکر: بازی گروهی یا بازی با هم‌چنان در دوره دبستان رخ می‌دهد.

تذکر: رشد انسان از زمان تشکیل نطفه شروع می‌شود و منظور از رشد در دوره کودکی، از زمان تولد تا ۱۱ - ۱۲ سالگی است.

۱۰۰/۳

دانستن این‌که رعایت رژیم غذایی برای بدن مفید است ← شناخت محسوب می‌شود اما رعایت نکردن این موضوع؛ یعنی شناخت به اخلاق منتهی نشده و تبدیل به باور و ارزش فرد نگردیده است.

دورستانه

نکته: هر شناختی به درک اخلاقی منجر نمی‌شود، هر چند رشد درک اخلاقی نیازمند شکل‌گیری شناخت مؤثر است.